

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

XI. évfolyam * 1. szám

* 1928 január 1 Vasárnap *

* 5688 Tebet 8 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

**Tartós egzisztenciát!
Magas jövedelmet!**

Könnyű mellékfoglalkozást mindenki részére találnak ügyes képviselők magánfelek látogatásával. (Osztrák állami „Banclose“ papírok kényelmes havi részletre való eladásával.) Ajánlatokat kérünk „Hohe Provision“ jellegre az Österreichische Anzeigen A. G. címére, Wien, I. Brandstätte 8. „Magyarul is levelezhet“

1927-1928

Mint minden polgári év végén, úgy az idén is mérleget készít az elmúlt tizenkét hónap eredményeiről a kereskedő, a vállalkozó, az iparos s mindenki, aki tudni akarja, hogy tőkebefektetése és munkája milyen gyarapodást, vagy elkallódást eredményezett.

A sajtó munkásai is mérleget szoktak ilyenkor készíteni, természetesen nem vagyonszámokról, hanem arról a magasabb morális és politikai jelentőségű eredményekről, amelyet a szűkebb haza és a nagyvilág történései, eseményei eredményeztek. A világháborút követő tíz év minden éve azzal a keserű megállapítással zárult, hogy a világ s a szűkebb haza dolgai nem sok jót, nem sok biztatót mutattak fel, de azért minden év elején azzal a reménnyel zártuk a szomorú mérleget, hogy a következő évben majd csak jobbra fordul minden.

Ez a reménység, ha abból a paradoxonból indulunk ki, hogy a legrosszabb után már csak valamivel jobb jöhet: ennek az egyik utolsó napján talán a legjogosultabb. Főleg a romániai kisebbségek és elsősorban a zsidóság szempontjából, amelyeknek szenvedései és megpróbáltatásai ebben az évben érték el kulminációs pontjukat, úgy politikai, mint gazdasági érten.

A román belpolitika az elmúlt évben nem szűkölködött eseményekben, de ezek az események, bármilyen jelentőségteljek voltak egyébként, jótányi javulást nem hoztak, sem az uralkodó nép nagy része, sem pedig a kisebbségek részére. A politikai zavar és bizonytalanság, amely Románia politikai életét ugyszólván az impérium átvétele óta jellemzi, cseppet sem tisztult, vagy konszolidálódott, ellenkezőleg: a néppárti és liberális kormányzás minden lehetőt megtett arra, hogy a demokrácia igazi szempontjai ne érvényesülhessenek.

Csak természetes, hogy ez a tény a demokrácia érvényesülését kívánó demokratikus pártokat a legelkeseredettebb ellenlásra tüzelte, amely bármily természetesen velejáruja a reakció tettenek, mégis tartalan nagy kárára van az ország yugalmának. Nagyon valószínű, hogy nek a végsőig kiélesedett párt harcok adható be az is, hogy a reakció a maga éljaira felhasználni volt kénytelen az tiszemita agitáció legbarbárabb jelszait is, melyek végül is az ismert és szakhal eléggé nem eszettelhető kilengékre vezettek.

E pillanatban ez az atmoszféra még egyalán nem vesztett érdekességéből és fojtó onyantalanságából. A nemzeti parasztpárt yan a legkomolyabb formában igéri alomra kerülését és ennek megtörténte tán a rend biztosítását, sajnos azonban, z az ígért már annyiszor torkollott udaroba, hogy minden vágyunk, várakosunk ellenére is, alig bírnak hinni közeli jövetelében.

A mérleg serpenyője nem billen kedveben a külpolitikai események morális ya alatt sem, annak ellenére, hogy ezen éren — a jövőt illetően — olyan jelek atkoznak, amelyek bizonyos komoly ényiségre adnak tápot a jóakaratu és adó gondolkodású emberek részére. Bár szorszában a fascizmus ebben az évben zta tető alá a legközépkoribb és leg- trettentőbb törvényeket és Mussolini új törvénykódexe drákói szankcióiban felül- multa még az inkvizíció kintzókamráinak émségeit is; — bár Spanyolországban Primo de Rivera diktatúrája megerősödött Anglia konzervatív kormánya Kinában

egy nagy népi szabadságmozgalom véres letörésére fogott össze, mégis úgy vesszük észre, hogy a nyugateurópai reakció napjai meg vannak számlálva és még ebben az évben végleg letűnnek ijesztő firmamentumairól, hogy az erkölcsileg és számbeli- leg megerősödött és hosszú uralomra fel- készült baloldali pártoknak adják át helyüket.

Angliában a munkáspárt a legnagyobb eréllyel és bizalommal készül a hatalom átvételére és hogy mennyire komolyak, azt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a legutóbbi közéleti választásokon a mandátumok legnagyobb részét a munkáspártiak és a liberálisok nyerték el. Maga Mussolini kénytelen volt elismerni a fascista végrehajtó-bizottság legutóbbi ülésén, hogy Németországban és Francia- országban ebben az évben a baloldali pár- tok fognak uralomra kerülni, amit meg- erősít a franci szocialista párt a napok- ban lezajlott kongresszusának ama hatá- rozata, mely untudattal és ellentmondást nem törően jelenti be, hogy, hogy 1928-ban átveszi a hatalmat a francia

parlament és törvényhozás irányítására.

Aki ismeri a mai Európa strukturáját, jól tudja, hogy a kisebb, reakciós álla- mok, akarva, nem akarva, kénytelenek a nagy demokratikus államok politikája után igazodni s így remeihető, hogy az európai reakció végváraiban: Magyar- országon, Romániában, Litvániában és más kis államokban is kurzusváltózá- nak kell jönnie.

Ami a Népszövetséget illeti, ebben az évben is bebizonyosodott, hogy ez az in- tőzmény még mindig nem áll feladata magaslatán s inkább a nagyhatalmak, mint a népek szövetségének volna elnevezhető. Ennek ellenére, letagadhatatlan, hogy bi- zonyos kedvező jelek már Genfben is mu- tatkoznak. A legutóbbi népszövetségi ta- nácsülésen egyöntetűen hozzájárultak a hatalmak annak az álláspontra aprobálá- sához, hogy támadó háboru inaugurálása, történelem az bármelyik fél részéről, kö- zönséges büncselekménynek minősítendő. A lengyel-litván konfliktus elsimítása is kedvező jelenség s azt bizonyítja, hogy amennyiben Európa nagy kultúrországai-

ban a haladásért küzdő baloldali pártok kerülnek uralomra, úgy a Népszövetség szellemében is jelentős változások fognak beállani.

Az új esztendő elé ezeknek a változá- soknak szomjazásával és várásával megyünk elébe, kívánva magunknak és minden jó- akaratu embernek, hogy a következő év mérlegébe a mai reményeket, mint meg- valósult eredményeket iktathassuk be.

UJ ÉKSZERÜZET FENYŐ HERMANN

óra és ékszerüzlet

CLUJ, PIATA UNIRII 23.

Dus raktár a legmodernebb óra ékszer és dísz tárgyakban.

Szolid kiszolgálásért a cég régi jó hírneve teljes garanciát nyújt.

Ujév után megkezdjük a kártérítések kifizetését — mondja az Uj Keletnek Duca belügyminiszter

De csak néhány millióról van szó... Ujabb szankciókat ígér a kormány

(Bucuresti-Bukarest, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Karácsony után és közvetlenül újév előtt: a mindig szu- folt belügyminisztérium meglehetősen ki- halt. Duca belügyminiszter tágas, kényel- mes előszobájában csak egy erdélyi pre- fektus és bukaresti újságíróknak egy csoportja várakozik. Vasile Lascu, volt miniszter és a kereskedelemügyi minisz- térium egyik jelöltje jön ki a belügy- miniszter szobájából és elégedett mosoly- lal köszönti a hajbókoló újságírókat.

— Előszökelek a kormány átszerve- zésére... jegyzi maliciózan az egyik ellenzéki lap kövér riportere. Meg mielőtt valaki is bemehtetne a belügyminiszterhez, Dumitriu közlekedésügyi miniszter joviá- lis alakja tűnik fel az ajtóban. Ujabb félóra telik el, a közlekedésügyek minisz- tere is távozik, Duca kikiséri az ajtóba és a kabinetfőnök bemutat bennünket.

Duca belügyminiszternél

— Mivel lehetek szolgálatukra? és már tessék is be, széles gesztussal, a belügy- minisztert annyira jellemző udvariassággal szobájába. Kevés öszbecsavarodó haj si- mul hátra koponyájára, a csillogó civi- kerüveg mögül melegen mosolygó szem- pár, ideges arcvonások, amelyek között állandóan egy fölényes és szarkasztikus mosoly vibrál, különösen a rövidre nyirt sárgásbarna bajusz körül. Ez a bajusz élénk ellenzékben van az egész arccal és csak a néhány ősz szál enyhíti ezt a kontrasztot. Ime — Duca belügyminiszter, a liberális kormány tényleges vezetője, akit felelőssé tettek az eseményekért és aki magára is vállalta a felelősséget...

Amire nem ad választ Duca

— Politikai interjú?... De hiszen most olyan ünnepi hangulat uralkodik min- denütt... Talán majd újév után...

Olyan lekötelező udvariassággal tér ki a nyilatkozatadás elől, hogy nem lehet ellentmondani. Pedig érdekes volna a belügyminiszter ur véleményét hallani és

tudni arról, vajjon csakugyan lemond-e a kormány február végén, hogy Tatarescu belügyi államtitkár továbbra is a kormány tagja maradjon, hogy amit szól Maniu Gyula állítólagos nyilatkozatához, amelyet olyan elkeseredett dühvel igyekszik kikászni a nemzeti parasztpárt ellen a liberális sajtó...

— Akkor talán néhány felvilágosítást kérnék belügyminiszter ur...
— Tessék...

„Nyugtassa meg a károsultakat“

— A nagyváradi és kolozsvári keres- kedők nyugtalanul várják, hogy vajjon a kormány csakugyan folyósítani fogja-e a rombolásokért járó kártérítéseket...

— Kérem, nyugtassa meg a károsulta- kat: a kormány a legrövidebb időn belül ki fogja utalni a kártérítési összegeket — hangzik a belügyminiszter válasza. — Tegnap ebben a kérdésben megbeszélést folytattunk Lepadatu miniszter ur elnöke- lete alatt, ma pedig Lepadatu miniszter urral beszélgettem a kártérítések ügyé- ben...

— Mikorra várható pontosabban a ki- utalás?

— Ha a károsultak listája elkészül, közvetlenül újév után megkezdjük a ki- fizetéseket, az illetékes pénzügyi hatósá- gok útján.

Az amerikai keresztény egyházi dele- gáció már fél évvel ezelőtt bejósolta a romániai eseményeket

(Bucuresti-Bukarest, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „New York Times“ legutóbbi száma közli annak a körülbelül ötven tagu delegációnak jelentését, amely az amerikai egyházak megbízásából fél- évvel ezelőtt meglátogatta Romániát. A jelentés mindenekelőtt megállapítja, hogy Romániában nagyon elítélendő és csunya agitáció folyik és hogy mily ellentét van

— Mekkora az összeg, amelyet a kor- mány erre a célra folyósítani fog?

— Azt hiszem, néhány millió... Ezt természetesen nem tudom pontosan meg- mondani...

További szankciók?

— A zavargások és rombolások büno- sei elleni vizsgálatot befejeztnek tekinti már a kormány?

Duca belügyminiszter néhány pillanat- nyi gondolkodás után válaszol erre a kér- désre:

— Nem, a bünosök elleni ankét még nem nyert végleges befejezést. De — hi- szen Önök tudják ugyebár, — hogy eddig is több prefektust, rendőrtisztviselőt moz- ditottunk el... És talán mondanom sem kell, hogy a kormány el van tőkélve arra, hogy a jövőben minden eszközzel meg- akadályozza a legcsekélyebb rendbontást is.

A belügyminiszter néhány szóval meg- ismételte azt a kamarában tett kijelenté- sét, hogy a kormány a kisebbségekkel és a zsidósággal szemben a legszelebb loja- litás politikáját kívánja folytatni. Azzal már fel is emelkedik helyéről és bucsu- zásra nyújtja kezét:

— La multi ani... Boldog újévet...

A politika katanja diabólikus forron- gásban van. Ki tudná megmondani — mit fog hozni az új esztendő... (k. r.)

SELECT MOZGÓ

Ujévkor — a nevetés ünnepe

A MAXIM ügynöke

Elsőrangú szalonvigjáték, főszerepben **Nicolas Rimsky** világ-hírű orosz komikus.

Közdjé meg nevetve az új évet!
Az előadást eredeti jazz-band zenekar kíséri

A jelentés ezután közli, hogy az állapot azóta enyhült (a jelentés tudvaleg még a templomrombolások előtt íródott), ami a következő okoknak tudható be:

1. Az a szisztematikus kormánypolitika, amelyet eddig a zsidók ellen folytattak, azt eredményezték, hogy a zsidók nem vesznek már részt a közéletben és nem irakoznak be az egyetemre.

2. Az antiszemita hecceknek külföldön elrettentő hatásuk volt és Romániának rettenetes nagy károkat okoztak.

3. A legutóbbi választások alkalmával a régi zsidók egy része választási paktumot kötött a kormánnyal, amely paktum feltételeinek egyik pontja az antiszemita agitáció leépítése volt.

A jelentés ezután megállapítja, hogy a román nép jószágos és megértő, ám a Keresztény Liga programja a civilizáció szégyene és inzultus a kereszténység szelme ellen. Különösen sajnálatos, hogy az antiszemita mozgalomban teológusok is részt vettek.

A jelentés megállapítja, hogy pogromok nem voltak Romániában, azonban iélő, hogy azok a diákok, akik ezen antiszemita atmoszférában nőnek fel, nem lesz-

nek figyelemmel Románia pogrom nélküli multjára. Végül a jelentés kemény szavakkal bélyegzi meg a kormány elnézését, amelyet ama egyetemi tanárokkal szemben tanusít, akik nemcsak türik, de valóságos felbátorítják és tüzelik a diákságot az antiszemita megnyilatkozásokra.

Eddig szól az amerikai egyházi delegáció jelentése, amely azért bir különös sullyal, mert a delegációban a legelőkelőbb keresztény egyházak személyiségei vettek részt.

A galaci kereskedelmi és iparkamara részvete

Az ország kereskedőinek együttérését a kolozsvári károsult kereskedőkkel szemben szépen fejezi ki a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarahoz érkezett következő távirat: „A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara elnökének. Mélyen fájjalván az elkövetett cselekményeket és a szenvedett veszteségeket, a galaci kereskedők és iparosok nevében Ön által tolmácsoljuk a kolozsvári kartársaknak öszinte együttérzésünket és testvéri szeretetünket. Deleanu mérnök, a galaci kereskedelmi és iparkamara elnöke.“

Keserves odisszeákon mennek a vállalkozók keresztül, míg a városnak szállított munkáért pénzt látnak

Egy fél év is eltelik az árlejtés hírásától az első részlet kifizetéséig

(Cluj-Kolozsvár, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Régi panasza a romániai vállalkozóknak és kereskedőknek, hogy a közölcökat szolgáló szállítasokat s az állami munkálatokat milyen nehezen fizeti ki az állam. Ugyanez a helyzet a városoknál is, sőt Kolozsvár városánál is, ahol egy vállalkozó ajánlatának elfogadásától az árlejtésen keresztül, egész számlájának likvidálásáig, s a neki járó pénz felvételéig öt-hat hónapig kell várnia s a legképtelenebb torturákon kell keresztül mennie.

Amig egy vállalkozó eljut odáig

Amig egy vállalkozó munkáját megkezdheti és amig az érte járó pénzt felveheti csak a következő stációkon kell keresztülmenjen.

A város elsősorban árlejtést hirdet valamelyik kolozsvári lapban (előfordul néha az is, hogy a hirdetés maga többé kerül, mint az elvégzendő munka, vagy a szállítandó anyag). Az árlejtésre négy-öt vállalkozó nyújtja be ajánlatát, de ugyanakkor a szükséges bánatpénzt is letétbe helyezni s a bánatpénzről nyugtát kell kapnia, amely nyugtát csak három hivatalon keresztül szerzheti meg. Egy délelött igénybevétele után végre sikerült a nyugtát kézhez kapnia, ekkor ezt hozzácsa-

tolja az árlejtéshez. Az ajánlatokat a polgár-mester elnöke alatt egy városi bizottság vizsgálja felül s ha nem talál közöttük megfelelőt, megsemmisítik az összeseket azaz, hogy a feltüntetett árak igen magasak. A város ekkor egy második árlejtést hirdet. Ezuttal újra csatolni kell a bánatpénz letételéről szóló nyugtát. Az ajánlatok száma most már kétháromra csökkent s az árak még annyira sem megfelelők, mint az első árlejtés alkalmával. Szükség van tehát egy harmadik árlejtésre.

Olcsóbb helyett még drágább

Ezuttal már csak egy-két tántorithatatlan vállalkozó nyújt be ajánlatot, tudatában persze annak, hogy a konkurrencia most már nem olyan nagy, következésképpen tehát ez az ajánlat a másodiknál is magasabb árakat eredményez.

Végre az egyik vállalkozónak sikerül a közmunkára megbízás nyernie. Ajánlata hetek mulva tanácsulés el kerül, amely ezt a legszigorubb kritika tárgyává teszi. Mikor ezen a fórumon is keresztülvergődött, következik csak a munkák érdemleges megkezdése. S a vállalkozó meguyítja zsebeit és fizet, fizet, munkásokat alkalmazzat, nyersanyagot vásá-

URANIA MOZGÓ

Szenzációs műsor!

Veszélyben a posta

Eddig nem látott izgalmas kalandorfilm, főszerepben **Ken Maynard** és **Tarzan**, a csodaló, ki ezen filmében Rin-Tin-Tint is felülmulja

Szenzációs műsor!

rol, abban a reményben, hogy pénzt a kész munka átadása alkalmával átveheti.

A munka elkészül, a pénzre várni kell

A munka elkészült. A vállalkozó nagynehezen eléri, hogy egy bizottság hivatalosan átvegye. A bizottság minden tagja külön kritizál, a vállalkozónak azonban esetleg sikerült mégis az átadást meguszni.

A tortura csak ezután következik. A vállalkozó elkészíti négy példányban a számlát. A számlát felül kell bélyegezni. Legalább két napba kerül, míg a pénzügyigazgatóságnál sikerül a kötelező illetékeket befizetni.

A megadózott számla a mérnöki hivatalhoz kerül, ahol az abban foglaltakat minőségileg és mennyiségileg verifikálják. A számlához mellékelni kell azt a határozatot, melyben az arra hivatott bizottság elfogadta a vállalkozó ajánlatát. Csatolni kell az építési naplót, amelyben részletesen fel van sorakoztatva a szállított munka minden fázisa; hogy melyik nap mit és hány emberrel végeztetett a vállalkozó. Csatolni kell azonkívül az árlejtési jegyzőkönyvet is.

Mikor mindez együtt van, a számlákat alá kell írnia a mérnöki hivatal egyik altisztjének, egy mérnöknek, a főmérnöknek, és az érdeklét városi tanácsnak.

A számlákat lajstromozni kell és a szállított munkát, vagy anyagot át kell vezetni a város könyveibe. A számlákat csak ezután teszik át a mérnöki hivatal számfeljéti osztályához, ahol, ha véletlenül az egyik akta eredeti, akkor a másolatot kéri, ha pedig másolat, ugy az eredetit kéri.

Iktatóból kiadóba, kiadóból iktatóba

Bevezetnek, kivetnek, végre a keserves számfeljéti elkészül s rávezetik a számlára, hogy melyik alaptól fizethető.

Az iratok ekkor a pénzügyi osztályhoz kerülnek. Itt átvizsgálják, elkészítik a fizetési határozatot, majd az állandó választmány ülésén előterjesztik approbálás végett. Miután esetleg a harmadik tanácsulés megadja az approbációt, a fizetési határozatot átteszik a kiadóba, illetve az iktatóba. A határozatot aláírja a polgármester és a vezértitkár, majd az egész ügydarab visszakerül a könyvelési osztályba. Itt elkészítik a fizetési meghagyást, amely, ha a vállalkozó nagyon szerencsés, két héten belül elkészül s akkor is csak ugy, ha a pénztárban elég a pénz, mert különben hónapokig kell várni a fizetési meghagyásra. A fizetési meghagyást a számfeljéti, a főszámvevő, a pénzügyi referens és a polgármester írják alá.

A fizetési meghagyást csak ezután kézbesítik ki a reménytelenül várakozó vállalkozónak. Ugyanakkor az eredetijét a pénztárhoz kell juttatni.

Végre kisül, hogy a pénztárban nincs pénz

A vállalkozó végre kezében szorithatja azt az iratot, amelyre oly sokáig várakozott s azt hiszi, hogy most már ezt szó nélkül kifizetik. Azonban ritünik, hogy a pénztárban nincsen pénz s máról holnapra hitegetik azt a vállalkozót, aki kamatveszteség által többet veszített el a többhónapos várakozás által, mint az egész hasznot, amelyet a vállalkozás hozott volna számára. Végre kifizetnek neki egy részletet, néhány hónap mulva egy másik részletet s

csak a legnagyobb torturák után jut az egész összeg birtokába.

Csodálatos, hogy ezek után még akad vállalkozó, aki reagál a város árlejtési hirdeté-nyére, mert hisz akármennyire is rá legyen valaki utalva arra, hogy szállítási megbízást kapjon, a város bürokráciájának akadályain nem morzsolhatja egész jövedelmét.

Természetes, hogy azok, akik a város és általában az állam árlejtéseire ajánlatot nyujtanak be, ebbe az ajánlatba már előre bekalculálják az előrelátható kamatveszteségeket s bekalculálják azoknak a torturáknak az árát is, amelyeken keresztül mennek, míg a várostól vagy az államtól pénzt látnak és így ezt a többletet a város polgárai fizetik meg.

(h. e.)

Carmen - Mozgó

Dec. 31-től kerül bemutatásra

A szél zsákmánya

Modern kiállítású szerelmi dráma. — Exotikus felvételek.

Monopol Dorian-film

A Szent Rókus lábsó

A Szt. Rókus lábsóval egy csekély mennyiséget meleg lábvízben feloldunk, nyertünk által oxigénnel telített vizet, mely csodálatosan jótékony hatást gyakorol a fájós láb megszünteti a kinezásokat, melyeket a csizorítása okoz. — Megszünteti a fagyásból származó viszketésgéget, — Hosszabb társ megpuhítja a tyukszemet és bürkemény déseket elannyira, hogy azok kés vagy kértva nélkül eltávolíthatók.

Egészen biztos, hogy a Szt.-Rókus lábsó legelhanyagoltabb lábat is ujja alakítja, a nyira, hogy a szük, sőt új cipő olyan könnyű, mint ha éveig hordta volna. Kálhat, amennyit akar, állhat egy hely örökig, a fáradtság vagy fájdalom legese-lyebb jele nélkül.

Ára 45 lei. Kapható minden gyógy-szertárban. Ha nem kapná, forduljon a í-lerakathoz: **Rozsnyay gyógyszerár, Ar**

Eredeti csakis zöld csomagolásban!

A 18.-ik csehslóvák osztálysorsjáték.
A legnagyobb nyereményösszeg szerencsés esetben
2,000,000 Kč — 10,000,000 Lei.

Jutalmak és nyeremények:

2 jutalom összesen	1,400,000 Kč — 7,000,000 Lei
2 nyeremény összesen	600,000 Kč — 3,000,000 Lei
2 nyeremény összesen	400,000 Kč — 2,000,000 Lei
és így tovább nyeremények.	27,000,000 Kč — 285,000,000 Lei

Rögtöni kifizetés készpénzben államilag garantálva.
230,000 sorsjegy, 115,000 nyeremény, tehát az összes sorsjegyek fele nyer.

Megrendelések levél útján külföldi vitéldijjal bérmentve gyorsan eszközölhetnek, vagy itt a szelvényt letélni és borítékban külföldi vitéldijjal nekünk beküldeni.

Osztálysorsjáték elárusítóhely
KUŽMA és TÁRSA
BRATISLAVA (POZSONY)
(Csehszlóvakia)
Štúr ucca 9a.

Az 1928 január 18-iki
húzás megkezdésére, hivatalos áron, porto költésé-
gel együtt ezúton megrendelék

egész sorsjegyet 410— Letért
fél sorsjegyet 210— Letért

Fizetés átvétel után.
Pontos cím:

Gyári árak **RUNI** Gyári árak
Cluj, Calea Regale Ferdinand No 39.
Gépszij, finom és zsirozott bőrök, talpárak bizományi lerakata az alábbi gyáraknak:
Citrom & Co Medias, Miss Testvérek, Brasov, — D. Saltzmann, Bucurest
import áru

A nagy kormány
Az erdélyi folyósítását
(Cluj-Kolozsvár) Kelet tudósítója az UGR kolozs-tilést tartott dr-
gató elnökletve-
kas Mózes kegy-
meg a kerületi-
és közbecsülésbe-
Ferenc mérnök-
más ipari váll-
napokban történt-
választmány mé-
a veszteség föl-
közbecsülésben-
jegyzőkönyvben-
vezet öszinte rés-
a gyászoló csalá-
A tárgysorozat-
ményi Sandor é-
tették és ennek-
mezték a kormány-
jának, valamint-
nek a nagyip-
részeit.
Az ügyvezető-
tos pontját a
Pályaválasztá-
építésének
A megindult
a jelenlegi kormány-
ját annak lényeg-
egyhangúlag hely-
lés érdekében áll-
dották, hogy a
erdélyi termelés-
délynek adandó-
fektuálása céljából
adványokkal is

Hozományse
H o
hölgyek és
I-ső osztályban,
berendezés
II-ik osztályban
berendezés
III-ik osztályban
zést 50.00
Általános felt
I egkise
Keresünk óvadé

ációs műsor!

osta
Ken May-
Rin-Tin-Tint

turák után jut az egész

ek után még akad vál-
város árlejtési hirdet-
karmenyire is rá legyen
gy szállítási megbízást
okráciájának akadályain
sz jövedelmét.

azok, akik a város és
fejtesére ajánlatot nyuj-
slatba már előre bekal-
tó kamatvesztéseket s
a torturáknak az árát
ül mennek, míg a város-
pénzt látnak és így ezt
polgárai fizetik meg.

(h. e.)

n-Mozgó

erül bemutatásra

sákmánya

szerelem dráma. —
s felvételek.

Monopol Dorian-film

t Rókus

bsó

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

ASA

Gyári árak

No 39.

az alábbi gyáraknak:

ltzmann, Bucurest

DVAKODJATOK ES VEDEKEZZETEK BELÉLEGESZVE A VALDA PASTILLÁK

FERTŐTLENÍTŐ EMANÁTIÓIT MELYEK, BELÉLEGESZVE ÁLTAL KÖZVETLEN NATASSAL VÁNNAK A LEGZŐ SZERVENRE

A TOROKFÁJDALMAK, ASTMA, MEGHÜLESÉK ES NÁTHÁK MINDÉG HATÁSOSAN ELKERÜLHETŐK EZEN KITÜNŐ ANTISEPTIKUS SZER ÁLTAL

MINDÉG LEGYEN KEZNELEGEZŐ DOBOZ

VALDA PASTILLA

A DOBOZ FACSIMILJE

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN

A nagyipar meg van elégedve a kormány pénzügyi programjával

Az erdélyi gyárosok a kilátásba helyezett hiteltöbbletek közvetlen folyósítását kéri a kormánytól. A kolozsvári UGIR-kerület választmányi ülése

(Cluj-Kolozsvár, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) December 29-én este az UGIR kolozsvári kerülete választmányi ülést tartott dr. Farkas Mózes vezérigazgató elnökletével. Napirend előtt dr. Farkas Mózes kegyeletos szavakkal emlékezett meg a kerületi választmány egyik érdemes és közbecsülésben állott tagjának, Deutsch Ferenc mérnöknek, a Venus-fésszűgyár és más ipari vállalatok alapító tagjának a napokban történt hirtelen elhunytáról. A választmány mélyszégyes részvételt fejezte ki a veszteség fölött és elhatározta, hogy közbecsülésben állott tagjának érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg, míg a szervezet öszinte részvételt küldöttségileg hozza a gyászoló család tudomására.

A tárgysorozati pontokat dr. Böszörményi Sándor és Peptea igazgatók ismertették és ennek kapcsán részletesen elemezték a kormány új pénzügyi programjának, valamint a CFR új tarifatervezetének a nagyipari vállalatokat érdeklő részeit.

Az ügyvezetői jelentés egyik fontos pontját képezte a Kolozsvári Pályaválasztási Tanácsadó továbbépítésének szükségessége is.

A megindult vita során a nagyiparosok a jelenlegi kormány új pénzügyi programját annak lényeges pontjai tekintetében egyhangulag helyesnek és az ipari termelés érdekében állónak találták és kimondták, hogy a lejtstabilizáció, valamint az erdélyi termelés felsegítése céljából Erdélynek adandó többlethitelek sürgős effektuálása céljából a kormányt külön beadványokkal is megkeresik. Nyomatéko-

san állást foglaltak a nagyipari vállalatok vezetői a Banca Nationala által adandó többlethiteleknek közvetlen kihelyezési módja mellett, melynek esetén a szilárd bázisu vállalatok tárcaváltóra az illető vállalatok közvetlen és olcsó hitelt kaphatnak a Banca Nationalától.

Az új vasuti tarifatervezettel szemben a nagyipari vállalatok vezetői egybehangozóan tiltakozásukat fejezték ki

és megállapították, hogy az szinte minden pontjában drágítást jelent a gazdasági életre és változatlan formában való életbeléptetése esetén a mai forgalmat is katasztrófálisan leronthatná.

Farkas Mózes elnök, Kelemen Bernát, a Kalotaszegi Erdőipar rt. igazgatójának, Ungár Lajos, a Kolozsvári Vasöntőde és Gépgyár rt. vezérigazgatójának és Hexner Béia mérnök hozzászólásai után a választmány megbizta az irodát, hogy az ülésre készített előterjesztések alapján részletes kritikában követelje a tervezet gyökeres átdolgozását. Így különösen a tervezet kiindulási alpjául beállított rezsiköltségosztály díjtételeinek legalább felére való redukálását és annak alapján az összes díjosztályok megfelelő csökkentését.

Az így átdolgozandó díjtáblázat elfogadhatóvá tétele után kérjék

a helytelenül klasszifikált áruknak, különösen az olcsó tömegáruknak, az ipari nyersanyagoknak megfelelő deklassifikálását

s célból az egyes vállalatok által bekü-

lendő adatokat pontosan dolgozzák fel és a CFR vezérigazgatóságánál lefolytatandó tárgyalások alkalmával megfelelő indokolással terjeszték elő.

A Kolozsvári Pályaválasztási Tanácsadó továbbfejlesztése tárgyában részletes vita után azt a határozatot hozta a választmány, hogy ezen szervezetnek további kiépítésére a Kereskedelmi és Iparkamarát kéri fel és célból vállalja a közvetítő szerepet a szervezet és a kamara vezető-

sege között.

Az elnök javaslatára kimondta még az ülés, hogy a forgalmi és fényüzési adó jelenlegi kivetési módja ellen, illetve az ebből származó elviselhetetlenül magas terhek könnyítésére és arányosabb tétele érdekében az UGIR központját a már régebben bevezetett akciójának energikus továbbvitelére kéri fel, mert az egységártarifa részleges és jelentéktelen módosításával nem tartják a kérdést elintézettnek,

Titokzatos körülmények között gyilkoltak meg egy őrtálló katonát a bukaresti aviatikai raktárak udvarán

(Bucuresti-Bukarest, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Titokzatos körülmények között gyilkolták meg a bukaresti aviatikai műhelyek egyik őrtálló katonáját, Omer Sallyt.

Omer Sally a három éjjeli őr közül az első volt, úgy, hogy amikor éjtelkor őrváltás volt, az őrző megfagyott vérében holtan találta a pirosra festett hóban Omert.

A katonai ügyészség nagy apparátussal nyomoz a titokzatos gyilkosság ügyében. Valószínűnek tartják, hogy a gyilkos előbb beszélgetni próbált az áldozattal, majd valamilyen szövegből kifolyólag stajer fegyverrel rálőtt a golyó, amely jobb-szemen talolt be, koponyáját keresztül-furta. Erthetetlen, hogy az udvaron még őrt álló két másik katona nem hallotta a fegyver dördülését.

A vizsgálat eddig két irányban indult meg. Az egyik feltevés szerint Omer bosszúnak az áldozata és valakinek ér-

deke volt eltenni láb alól, mert tudomása volt az illető fosztogatásairól és visszaéléseiről. Egy másik feltevés szerint a misztikus körülmények között végbement gyilkosságnak érzelmi háttere van. Azonban érthetetlennek tartják, hogy a gyilkos ilyen körülmények között hogyan juthatott be az aviatikai raktár udvarára a többi őrszemeken keresztül. Omernek nem volt pénze és ezért rablógyilkosság esete nem foghat fenn.

A vizsgálat azt kívánja megállapítani, hogy Omernek mivel voltak összeköttetései és hogy volt-e valakinek oka arra, hogy bosszút álljon rajta, avagy érdeke, hogy Omer eltűnjön.

A vizsgálat eddigi eredményeképpen két katonát letartóztattak. A letartóztatottak vallomásaik során olyan nyilatkozatokat tettek, amelyek előreláthatólag egy megszervehető büntényre vetítenek fényt.

Ujabb leleplezések a Tarr-panama főbűnöséről

Hogyan került Coltescu igazgató a kolozsvári vasutigazgatósághoz

(Cluj-Kolozsvár, december 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször foglalkozott már az Uj Kelet a CFR kolozsvári vezérigazgatóságánál történt szenzációs panamáról, amelynek főszereplői Tarr fékező, Barjoveanu és Gheorgho CFR főtisztviselők voltak. A leleplezett panama számai Kolozsvártól kezdve Erdély valamennyi főbb vasutvonala kiterjedtek, ahol a közbeeső állomások számos tisztviselője van a panamában súlyosan kompromittálva.

Felfüggesztik a leleplező főtisztviselőt

A panama körül a CFR berkeiben óriási kavargás támadt. Dr. Motiu Jenő ügyvédet, a kolozsvári igazgatóság irodaigazgatóját, aki a bűnös tisztviselőket leleplezte és megindította ellenük a bűnügyi eljárást, felsőbb érdekek miatt, amelyeket a panama leleplezése bizonyára veszélyeztetett,

a hivatalos formák betartása nélkül áthelyezték.

Az ügy a parlament elé került, ahol Dumitru közlekedésügyi miniszter megígérte, hogy „minden bizonytalán” meg fogja indítani a vizsgálatot a sikkasztási ügyben. A vizsgálatot valóban megindították, amennyiben Motiu irodaigazgatónál bizottság jelent meg, amely bizottságnak sikerült megfelelő enyhítő dokumentumokat találni a főbűnös Coltescu érdekében. Ugyanez a bizottság letartóztatta Coltescu két titkárat: George és Barjoveanu irodafőnököket.

Öt egybehangozó feljelentés

A két titkár letartóztatása után rövid egymásutánban öt feljelentés érkezett Coltescu ellen. Mindegyik feljelentés mellé aktaik voltak csatolva, amelyek minden kétséget kizárólag bizonyították Coltescu bűnösségét. Ugyanez a CFR egyik, a nyilvánosság előtt ismeretlen vezetőbiztosítója, akinek bizonyára súlyos okai lehetnek arra, hogy a Tarr-Coltescu ügy akit ad acta téessenek, azzal a kéréssel fordult a CFR bukaresti főinspektorátusához, hogy Motiu doktor helyébe más delegátust nevezzenek ki.

És erre meneszték... Motiut

Ez a kérés huszonegy órában belül teljesítve lett és az eltávolított Motiu helyébe Cepescu volt ügyészt neveztek ki, aki rövidesen Georget és Barjoveanun is szabadlábra helyezte. Ezzel aztán a bizottság befűzettnék is tekintette a többmillió panama ügyében, megindított vizsgálatot.

Coltescu érdekes karrierje.

A hallatlanul érdekes bűnügy ilyen brüsszel eltszolására komoly politikai körökben óriási felháborodást keltett. Különösen nagy a felháborodás Coltescu személyének favorizálása miatt, akiről az „Adeverul” mai számában szenzációs leleplezéseket közöl. Az „Adeverul” szerint Coltescu Ploestiben volt állomásfőnök, ahonnan különböző visszaélések miatt lett eltávolítva.

Egy kereskedő nyolc petróleum-ciszterna kiadását kérte az állomásfőnöktől, aki megtagadta azoknak kiadását és a jogos kérelmet teljesítése ellenében ciszternáknak ezer lejért kért a kereskedőtől. A kereskedő erre feljelentette a zsaroló állomásfőnököt Bohatiel akkori CFR aligazgatójánál, aki azóta hasonló minőségben Kolozsváron teljesít szolgálatot. Bohatiel megjelölte a kereskedő ezreseit, aki ezután látszólag belement a Coltescu által felajánlott üzletbe. A kereskedő elávozása után vizsgálóbizottság lépett be Coltescuhoz, akit

miután az ismertető jellel ellátott ezreket pénztárcájában megtalálták, félévre felfüggesztek állásától.

Coltescu felfüggesztése azonban nem tartott sokáig, mert időközben „megfordult” Bukarestben, ahol rövidesen visszanyerte a felsőköre rokonzenvét. Ugyanez azonban Bohatiel aligazgató már nem tartózkodott Bukarestben.

A felfüggesztett Coltescu hamarosan hat rangfokozatot ugrott keresztül

és teljesen „rehabilitálva” került a jelenlegi pozíciójába, ahol első intézkedése husz erdélyi állomásfőnök eltávolítása volt, akik a magyar tisztviselőket repatriálása után sok hozzáértéssel töltötték be állásaikat. Ezek valamennyien Coltescu bizalmas embereivel lettek helyettesítve.

Igy fest a többszörösen rehabilitált panamázó CFR tisztviselő alakja, akinek végleges eltávolítását, úgy látszik, magasabb állam-érdekek gátolják. Nagyon valószínű, hogy mint a román közigazgatás sok más égető problémáját, úgy a Coltescu-panama ügyét is csak rezsimváltozás fogja tisztázni.

* A világirodalom élettörténete. Juhász Andor nagy műve szerves összefüggésében tárgyalja az irodalom történetét egészen napjainkig. „A költészet eredete” az első fejezete, de helyet talál benne Thomas Mann vagy Dekobra, Silc.ari Lewis stb. jellemzése is. A könyv az Uj Kelet könyvosztályában kapható. Ára 408 lej.

VIITORUL

Hozománysegélyző Betéti Társaság Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 4.

Hozományt kapnak hölgyek és urak kik házasodni akarnak, ha intézetünkkel megállapodást kötnek

FIZETÜNK!

I-ső osztályban, 100.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha-, háló- és ebédlő-berendezést 120.000 lei értékben.

II-ik osztályban, 70.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha-, háló-, és ebédlő-berendezést 80.000 lei értékben.

III-ik osztályban 40.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha- és hálóberendezést 50.000 lei értékben.

Általános feltételeink értelmében annak is kifizetjük a hozományt, ki nem nőül meg, vagy nem megy férjhez.

Legkisebb díjak és legelőnyösebb feltételek!

Keresünk óvadékképes képviselőket az ország minden városában havi fix fizetés mellett.

Egy atyai tanács!!

mert az új „Santol“ productum használata által, amely egy gyógynövény kivonat és menthol keveréke, eredménnyel gyógyítja a spanyolnáthát, fej és lábfájást, torokgyulladás, nyilalást, reumát, idegbántalmakat, fogfájást, kimerülést, stb. stb.

A „SANTOL“ tiszta alkohollal és gyógynövénykivonattal készült és jelentékeny mennyiségű Mentholt is tartalmaz, mely mint jó orvosság ismeretes a hűlés minden eseteiben. A „Santol“ kitűnő készítmény fájdalomcsillapító antiszeptikus, ezért egy házból sem szabad hiányoznia.

Hülésnél, kéz és lábfájásnál, nyilalásnál a fájó testrészt Santollal dörzsölgendő be, azután meleg gyapjúkendővel jól begöngyölgendő és azizzadánsig ing cserélendő. Spanyol náthánál, torokfájásnál, fejfájásnál, a fej,

halántékok, nyak Santollal dörzsölgendő be, néhány cseppet vattára csepegtetünk és bedugjuk a fülünkbe, az orra, így nagyon jól tesz.

A „Santol“ mint szájviz, néhány csepp vízben használva, Menthol összetételénél fogva hatalmas fertőtlenítő szer, antiszeptikus voltánál fogva, elpusztít minden mikrobát, amely a száj útján a szervezetbe jutna. Két-három csepp vattára csepegtetve a fogra téve csillapítja a fájdalmat.

A „Santol“-t még az egészséges ember, öreg és fiatal egyaránt kell használnia, az intellektuel epügy, mint munkás, sportember stb., mert e készítménnyel való bedörzsölés élénkíti a vérkeringést, megszünteti a fáradtságot és természetes élénkséget kölcsönöz a szervezetnek.

A „Santol“ kapható minden drogeriában és gyógyszerárban.

Nagybani eladás Emil Zaharia és Cernătescu Strada Popa Nan 181. Bucuresti.

A londoni és párisi lőkészek fogják megdönteni a portugál diktatúrát

Az emigráns Alfonso Costa törvénytelennek minősít minden kölcsönt, amit Primo de Riverának feivesznek

(Páris, december 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A portugál kormány pénzügyminisztere Sinall de Cordes tábornok Londonba, majd Párisba utazott, hogy a kormánynak egy legalább tizenkét millió fontos kölcsönt szerezzen az egyre gyöngülő portugál valuta stabilizálása céljából. A diktatórikus kormánynak egy nagyobb gazdasági tranzakciója, (az állami vasutakat és a dohánymonopóliumot egy spanyol konzorciumnak adták át) ugyanis balul ftött ki, főleg, mert a vasutatadásnál a minisztériumok magasállású tisztviselői nagy pénzeket sápoltak.

A kölcsönszerzésnek azonban nagy akadály van. Alfonso Costea, a volt miniszterelnök, aki most emigrációban él Párisban, nyilatkozatot tett közbe a lapokban, hogy a diktatura-kormány által felvett

kölcsönöket nem tekinti törvényesnek és bármely alkotmányos kormány, amely a tábornokok kormányát követni fogja, nem ismeri el magára nézve kötelezőnek e kölcsönök megfizetését.

Az emigráns politikusnak ez a nyilatkozata végleg elrontotta a kölcsönt kereső portugál pénzügyminiszternek a dolgát. Sem Londonban, sem Párisban nem akarnak az illetékes pénzügyi körök tárgyalni Sinall de Corder generállal és a népszövevényes körökben is vonakodnak most már ígéretet adni a kölcsön garantálására.

Párisban azt hiszik, hogy ez a körülmény alkalmas lesz arra, hogy Portugáliában megint az alkotmányosság uralma győzzön.

Románia gazdasági helyzete 1927-ben

Évfordulás idején nemcsak a kereskedő, a gyáros, a bank, a kisiparos és egyéb más magánvállalkozó csinálja meg zárszámadásait, hanem az egész államgépezet mérlegét is szokás összeállítani. Ez a mérleg kvintesszenciális tükröképe mindazoknak a jelenségeknek és tapasztalatoknak, amelyeket az egyes cégek és vállalatok zárszámadásai részletezetten mutatnak ki. Az elmúlt gazdasági év története az államgazdaság fontosabb fejezetei szerint a következőképpen mutatja:

Az állami pénzügyek

tekintetében az 1927-es esztendő sem hozott lényeges javulást. Ennek oka főleg a politikai helyzet bizonytalansága volt, azcnkívül a közpénzek gazdálkodása terén megsaporodott visszaélések. Az adókat lényegesen emelték, viszont eltörölték az exportvámok jórészét és megjavították a tisztviselők fizetését. A közigazgatásban tervezett takarékoság azonban jövré maradt. Az állami bevételek, az adózók rovására, négyszeresére emelkedtek az 1922. évi bevételeknek és elérték a 37.9 milliárd lejt. Ebben az összegben az egyenes adók 7 milliárd 529 millióval szerepelnek, míg tavaly ez a tétel 4.901 millió, 1924-ben 3.207 millió, 1922-ben pedig 1.182 millió volt. A költségvetés előreláthatólag az idén is fölösleggel fog zárulni, minthogy a kincstár nem dotálta megfelelő mértékben a közintézmények normális szükségleteit.

Az államvasutak

A fenti megállapítás különösen vonatkozik a CFR-re. Igaz, hogy az államvasutak autonóm intézményt alkotnak, de minthogy a rendelkezésére álló alapok elégtelenségek, az állam volna hivatva a hiányokat pótolni. Az állam azonban elmulasztotta, hogy idejekorán megfelelő kölcsönt szerezzen a vasut reorganizálására és ezért maradt a CFR változatlanul a régi lerongyolt állapotban. Súlyosította a vasut helyzetét a felemelt új tarifa, a rezsimváltozás, a negyedik osztály eltörlése és a rendelkezésre álló vasúti anyaggal való rossz gazdálkodás. Az áll-

lamvasutak 1927. évi büdzséje 14 milliárdot tett ki, de a lényegesen visszaesett bevételek folytán a CFR zárszámadásai súlyos deficiittel fognak zárulni. Arról, hogy a CFR-nél egyre súlyosbodó állapotok mekkora károkat okoztak a gazdasági életnek, nem is lehet pontos adatokat beszerezni.

Az államadósságok terén

az a helyzet, hogy azok összegét lejben teljesen lehetetlen megállapítani, minthogy az államnak a világ minden valutájában vannak adósságai és a lej változó árfolyama miatt ezeknek a tartozásoknak értéke állandóan fluktuál. Az egyetlen pontos adat ebben a tekintetben az, hogy az 1927 évi költségvetés 5.956 millió lejt irányzott elő a külföldi államadósságok törlesztésére, ami a budget 15 százalékának felel meg. A jövő év tekintetében 1928-ban kell megkezdnie az államnak az 1922-ben konszolidált 35 millió font sterling összegű kölcsön amortizálását. A törlesztést tetszés szerint vagy sorsolás útján, vagy pedig a kölcsönkötvények visszavásárlásával eszközölheti az állam. Tekintettel arra, hogy ezeket a kötvényeket jelenleg névértéken alul jegyzik a külföldi tőzsdéken, Románia a kötvények összevásárlása útján fogja az amortizációt megkezdni.

A valuta

Ebben a tekintetben azt lehet mondani, hogy a valutaprobléma megszűnt állandó veszedelme lenni a gazdasági életnek. Az elmúlt év folyamán a lej nagyjából a 3.20-as zürichi árfolyamon tartotta magát. Ez a körülmény a Banca Nationala által folytatott politikának köszönhető, amelyet még Jean Christovelonu ajánlott a jegybanknak. Ez a politika abban állott, hogy a Banca Nationala devizavásárlásokkal és eladásokkal akadályozta meg, hogy a lej túlrohamosan emelkedjék, vagy essék. Bratianu Vintila mindenesetre szegényebb lett egy illuzióval, mert a lej revalorizációjába vetett szilárd bizalma összeomlott. Az új esztendőben, ha politikai krízisek nem jönnek közbe és ha meglesz a külföldi

kölcsön, megtörténik a lej törvényes stabilizációja. A lej javulására jellemző, hogy míg februárban egy angol font 853 lejt ért, ma már 790 lejtért lehet fontot kapni. A svájci frank február óta 33.86 lejről 31.26 lejre esett vissza.

A külföldi kölcsön

tekintetében a kormány részéről igen optimista nyilatkozatok hangzottak el egészen a legutóbbi időkig. Az új CFR-budget is a külföldi kölcsön megvalósulására van felépítve. Az utóbbi napokban azonban az optimista hangulat lényegesen megcsappant, talán a nemzeti parasztpárt külföldi propagandájának és az ország hitelére kedvezőtlen más befolyások hatása alatt. Mindamellett a kormány bizik abban, hogy Titulescu külügyminiszternek sikerülni fog összeköttetései révén a kölcsönt végre perfektuálni.

Kérdés azonban, hogy a külföld, amely az évek során számtalanszor tett kölcsönajánlatokat Romániának, de az ismeretes liberális politika folytán visszautasításra talált, ezáltal kapható lesz-e olyan feltételek elfogadására, amelyek alapján a kormány kölcsönt akar felvenni. Lészet azonban, hogy az építés korszakának bejelentésével a liberális kormány meg fog hajolni az egész ország egyhangú követelése előtt és minden körülmények között megszerzi az abszolút nélkülözhetetlen külföldi tőke támogatását.

Külkereskedelem

Az elmúlt év első tíz hónapjában Románia külkereskedelmi mérlege az importnál 28 milliárd 238 milliót, az exportnál 31 milliárd 639 milliót mutat fel, ami majdnem megfelel az 1926. évi helyzetnek. Ez az év tehát a stagnálás éve volt, minthogy az aktívum mindössze 3401 milliót tesz ki a tavalyi 2296 millióval szemben. Megemlítésre méltó, hogy októberben a külkereskedelmi mérleg 175 millióval passzív volt. Az aránylag kedvezőtlen külkereskedelmi mérleg elsősorban a gyenge termésk eredménye, azcnkívvül pedig a még mindig helytelen utakon járó exportpolitika, amely különösen a liszt kivétel és a fakivitel terén éreztette hatásait. Nem kevésbé befolyásolta ezen a téren a külkereskedelmi mérleg kialakulását a horribilis fuvardíj. Különben is a mérleg aktivitása csak annak tulajdonítható, hogy a túlhajtott védővámok mellett az árubehozatal nagymértékben csökkent, illetve a tavalyival azonos összegért kevesebb árut hoztak be az országba az idén. Arra, hogy egy ország gazdasági prosperitását nem az import korlátozásával, hanem az export fokozásával lehet és kell elérni, fölösleges külön rámutatnunk.

Mezőgazdaság, ipar és kereskedelem

Míg 1926-ban a buza termésk minőségileg gyenge, viszont a tengertermésk kitűnő volt minden tekintetben, addig 1927-ben a buza termésk volt jobb, de a tengertermésk 40 százalékkal esett vissza. A most elmúlt évben 26,7 millió mázsa buza (1926-ban 30,1), 2,4 millió mázsa rozs (2,0), 13,3 millió mázsa árpa (16,8), 8,5 millió mázsa zab (11,5) és 36,9 millió mázsa tengeri (60,8) termésk. Az 1927. évi termésk tehát általánosságban 30 százalékkal gyengébb volt, mint az 1926. évi, ami főként az export terén hozott nagy visszaesést. Nem mutat különösebb fejlődést a beve-

tett területek mennyiségbeli növekedése és azok hozamának javulása sem.

A kereskedelem és ipar helyzete lényegesen leromlott 1927-ben. A súlyosbodó krízis oka most is az elviselhetetlen adóterhek, a horribilis bankkamatokban, a hitelválságban és a bizonytalan valutában keresendő. Ez volt az oka a rengeteg fizetési képtelenségnek és csődnek, amely ebben az évben végigseperg az egész országon. A kereskedelmet ezeken kívül megbénították még a magas vámok, amelyek sokszor az áru értékét is felülmulják. Nagyon kevés azoknak a kereskedőknek a száma, akik emiatt legalább a közterheket meg tudták volna keresni és nem adósdottak el, vagy nem jutottak bajba. Az ipar elsősorban a hitelhiány miatt szenvedett és alig néhány iparvállalatnak sikerült, más hitelforrás híján, külföldi kölcsönt szereznie. A Creditul Industrial által bizonyos szempontok alapján folyósított kisebb-nagyobb hitelek nem tudják a külföldi tőkét helyettesíteni.

Hivatalos kimutatás szerint 1927-ben Romániában 1242 nagy ipari vállalat, 398 kereskedelmi cég és 71 más vállalat működött. Az iparvállalatok 25 709 millió lejt, a kereskedelmi vállalatok 2386 millió lejt, az egyéb vállalatok 418 millió lejt képviseltek.

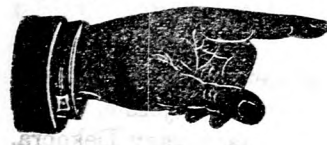
A bankok

az elmúlt évben szintén hátrányosabb helyzetbe kerültek, annak ellenére, hogy a pénz drága és ritkán kapható. Igen sok pénzintézet jutott bajba azért, hogy különböző kereskedelmi és ipari vállalkozásokban érdekeltséget vállalt. Ez a tény készítette a kormányt arra, hogy a bankok üzleti tevékenységének ellenőrzésére olyan törvényt készítsen életbeléptetni, amely ellen még a többségi nagybankok is tiltakozni kénytelenek. Az új banktörvény, ha megszavazzák, nagy visszaesést fog előidézni a pénzintézetek számában. Hivatalos adatok szerint 1927-ben 1063 bank működött az országban 7806 millió lejt tőkével.

Vajjon mit hoz az új esztendő?

Maga sok pénz!
kereshet
melékfoglalkozással!
Irányítsd és szakmatudás nélkül. Szorgalmas hűgyek és urak részére nagyobb bevételszerzésre alkalmas.
Felvilágosítást ad ingyen!
ROPEJZNA J.
Pozsony, (Csehszlovákia)
Bognár ucca 1b II., ajtó 11.

Akarja ön, hogy pénze biztos helyen legyen?
Ugy keleti perzsaszőnyeget Rosenbergnél vegyen,
mely örök érték.
Siessen, míg a készlet tart.
Rosenberg, szőnyegraktár, Cluj
Cal. Victoriei 5.

MEGNYILT
ארמ. כשר BODEGA

Naponta friss felvágott, tejtermék és saját készítmények. Viszonteladók kedvezményt kapnak. Ugyanott a kapubejáraton **כשר** mészárszék, Naponta frissen vágott liba, libaszir, zsirnakvaló kapható

Malom-u. 8.
volt Lebovics-féle mészárszék

IRÓK

Milyen kürt?

— Melyik az a szeret? Egyike ez az a lyekkel olykor szoktuk. A kérdé általában nem kellene föltenni: — Melyik kört vagy abban a hely?

Mert bizonyos, vet szeret, abban a fölött gondolkozni áljon, vagy Cs amikor a pubertá amikor fülig szer első ősz hajszálait Rég, história, dalkozik, hogy ha „gyermekek“ és miért nem írják a „fiataloknak“, „elvált asszonyok morgóknak“. És lenül tekintetbe a könyv, a jó is, n

A fogorvosok nem verses könyv a várakozása ho nem fog senki V elmerülni, hanem Meg kell mond nem alkalmasak valahogy időpocs reggel után, ahog olvasás kívánsága pontját. Egészbet állatokhoz kell s különben is a bag vagy kacsa, holott ságát. Ujságot a csinálták, akik kif Az újság általában ember isten napját legjobb ebéd után — akárcsak a főleg esti ügy.

Mihelyt az élet kintjük, az ügyek Ha például nagyon olvasmányt követel egy falat hus. Ne valósággal habzsoló után a favágó. Ily gényt veszel elő, ben lehetőleg csőp egy ilyen könyv, a dor-regényt, lehető indiszpozíció melle el vagy látva anya tulsokat dolgoztál, történeti és utópis azért, mert hiszen gokhoz és korokhoz Sulyos nátha. va ség esetén izgalmas szoval betegségek mentális, ellenben Krónikus betegség tivregényt is és va joviálást veszel el: regényét! A figyelme statálhatja, hogy Di zók, akik felgerjes Még nem próbáltam ban milyen könyve De ha az ember b vagy életveszélyben szerint Dosztojevsk teni. Ilyenkor „Mon rom testőr“, vagy S című regénye ajánlh

HIREK

Az Uj Kelet az egyetlen erdélyi és bányási zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Egy per, amely már ezer éve folyik. Olaszországban folyik a világ legregibb pere. 999 ben kezdődött. Ebben az időben jövendőmondók járták be a városokat egész Olaszországban és azt hirdették, hogy a világ az ezredik év január 1-én rettenetes vulkánkitörések, tüzes esők és orkánek következtében el fog pusztulni. Ezek a prédikátorok azt tanácsolták a népnek, hogy most már ugyanis minden mindegy. Adják magyunkat az egyháznak. Salernóban élő két kereskedő, akiknek nagy jövedelmük volt a tulajdonukat képező s a város határában húzódó erdősegekből, úgy mint a legtöbbben, szintén hitték a világ végében. Annál is inkább, miután az év nyarán az üstökös is fölűlt az égen. Elkövetkezett január 1-eje, de a világ élete tovább folyt, még az üstökös is letűnt az égről. A két keres-

Selyem florharisnya 98
minden színben ..... lei
Blatt-áruház, CLUJ

kedő is visszakívánta a vagyonát, amelyet a Santo Tressino kolostornak adományozott. A pereskedés évszázadokon keresztül folyt eredmény nélkül. Az egyházi bíróságok megtagadták az ajándékerőségek visszaadását. A világi bíróságok pedig huzták-halasztották az ügyet. Most nemrégiben az egykori kereskedők utódai Lettere községnek hagyományozták az egyház birtokában lévő vagyon, amelynek előjárója ismét fölvetette a közel ezer év óta húzódó pert.

— Egy új magyar operett nagy sikere Budapesen. Budapestről jelentik: A Városi Színházban tegnap mutatták be a Cigánykirály című operettet, amelynek szövegét Uray Dezso és Kulinyi Ernő, muzsikáját Nagypál Béla írták. A szöveg Bihari János híres magyar cigányprimást szerepelteti magyar és bécsi miliőben. A kritika nagyon megvan elégedve, különösen a komoly és magasztos új operett muzikájával.

— Ekrazittal robbantják a jégtorlaszokat a Dunán. Pozsonyból jelentik: A Dunán a jégtorlaszokat sűrű időközökben ekrazittal robbantják, miért is Pozsony városának egész háborus színeze van. Eanek ellenére kevés eredményt tudtak elérni, mert a nagy tömegben lezuduló jég az uszályokat nagyban veszélyezteti.

— Vasuti karambol Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A bécsi gyorsvonat Obergerspitz állomásnál Brünn közelében összeütközött egy tehervonattal. A karambol következtében több kocsi kisklott és a mozdonyok megrongálódtak. A mozdonyvezető súlyosan, két fékező könnyen megsbesült. A gyorsvonat utasiból tizenhárom könnyen megsbesült.
* Erdős Renée összes művei kaphatók az Uj Kelet könyvostályában. Kérjen prospektust.

Boldog új évet
kiván t. vevőinek és ismerőseinek
Szabó Jenő cég
Cluj

1928 Belföld-külföld legnagyobb sikerű zeneszáma tartalmazza az új **1928** Moravetz Album **1928**
43 pompás zenemű 175 lei. Mindenütt kapható

— Tórát kér a kissebesi munkás-hitközség. Az Uj Kelet hírt adott már a kissebesi rombolásokról és azokról az inzul-tusokról, amiket védtelen emberekkel szemben követtek el a tüntetők. A kissebesi hitközség előjárósága most átiratot intézett hozzánk, amit megindító hangja miatt érdemesnek tartunk a szélesreterít közlésre: „Közöltük önnel és önök szivesek voltak megírni, hogy az antiszemita orkán nálunk is pusztított. Templomunkat elpusztították, Tóránkat pedig elégették. Mi nem vagyunk ma abban a helyzetben, hogy Tórát szerezhesünk magunknak, mert a hitközség tagjainak zöme munkásember, aki az itteni fűrészgárban van alkalmazva és nehezen küzd a betevő falatért. Nagyon megkérjük önöket, sziveskedjenek b. lapjukban fölírni testvéreink figyelmét a mi ebbeli kérésünkre. Köszönetzenek nekünk egy Tórát addig, amíg a kormány által beígért kártalanítás

Blatt Angol pulover L. 590
férfi és női
Blatt-áruház Cluj

révén magunk vehetünk majd egy pergamen Szentírast.“ A kissebesi hitközségnek ezt a kérését azzal közöljük, hogy a fölös pergamen-török fölött rendelkező hitközségek szivesenek ennek a munkás-községnek segítségére.
— Eljegyzés. Katz Bö-ke és Simon Mór Cluj jegyesek.

Smilovits Mariska Bébor és Traubkatz Jenő Cluj jegyesek.

— Csang-Cso-Lin újabb győzelme. Pekingből jelentik: Csang-Cso-Lin kormánycsapatai hevenkilenc napig tartó ostrom után elfoglalták a várostól kilencven kilométerre fekvő Csoocaut. A védőcsapatok testületileg beléptek a pekingi kormánycsapatok soraiba, akik a város károsultjai között 250 ezer dollárt osztottak ki.

* Ezuton kíván összes vevőinek és ismerőseinek boldog újévet a Szabó György ruházem Cluj, Calea Motilor (Monostori ut) 84.

— Uj helyiségben a nagyváradi Deutsch postáruháza. Erdély ezen legnagyobb postáruháza a nehéz viszonyok ellenére is óriási fejlődést mutat. Most helye-zkedett el hatalmas új helyiségbe. Üzletével egyidejűleg óriási raktárát is kibővítette, amely raktárt tulajdonképpen „De-de London“ védjegyű, kiváló minőségű szövetek képezik, amelyek kizárólag a fenti cégnél kaphatók. Ezen szövetek ma már annyira közismertek, hogy számtalan kereskedő keresi fel a céget megrendelésével, akik ragaszkodnak ahhoz, hogy csakis „De-de London“ védjegyű szövetet kapjanak. A t. vásárlóközönség ezen szövetet veszi legszivesebben, mert minősége tartós, elegáns, divatos mintái felülmulhatatlanok, fekete és kék színeiben utólrhetetlen színtartó és ehhez képest árai is igen jutányosak. Minthogy a „De-de London“ védjegyű szövetekben a közeledő tavaszi szezonban igen nagy keresletre van kilátás, igen ajánlatos, hogy a szövetekkel kereskedő urak még idejében be-rendezkedjenek „De-de-London“ védjegyű szövetek árusítására.

Elrontott gyomor, bélzavarok, emélgés, kellemetlen szájíz, homlokfejfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József viz használata a sok evés és ivás káros követ. kezmenyeinél igazi jótéteménynek bizonyul. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Abbesszinia uralkodója családostul áttér a katolikus hitre. Addis Abbedából jelentik: Ras Tafari, Abesszinia jelenlegi uralkodója, elhatározta, hogy márciusban egész családjával és udvartársával együtt áttér a katolikus hitre, amelyet Abesszinia államvallásává akar deklarálni.

— Házkutatások német újságírók ellen Elzászban. Strassburgból jelentik: Az államügyészség tegnap a „Kölnische Zeitung“ és a „Frankfurter Zeitung“ strassburgi szerkesztőségében házkatatást tartott. Ezenfelül rendőri bizottság jelent meg egy német utazó lakásán, aki réyében tudományos megbízatásból többször a német kolóniákra utazott. A házkatatás okai felől eddig semmi sem került nyilvánosságra. Általában azt hiszik, hogy a hatóságok az újságírókban és a strassburgi származású utazóban autonómista mozgalom vezetőit vélik és azt hiszik, hogy a lakásokon megtalált irásokból meg lehet állapítani, hogy Elzászban már komoly a mozgalom.

* Désen a Danziger Hirlapiroda fő-téri kioszkjában a nap bármely órájában kapható az Uj Kelet. Ugyanott hirdetések és előfizetések is felvétetnek az Uj Kelet részére.

Kötött divatkabát 485
minden színben lei
Blatt-áruház Cluj

— Hevesi Sándor jubileuma. Budapestről jelentik: Hevesi Sándornak, a budapesti Nemzeti Színház kiváló igazgatójának huszonöt éves jubileuma alkal-mával, melyet a magyar színházi kultúra szolgálatában töltött el, tegnap bensőséges ünnepekben adta át a Nemzeti Színház személyzete az erre az alkalomra készített aranygyűrűt.

— Alarcos banditák törtek be egy berlini irógépgyár irodájába. Berlinből jelentik: A nyugati városnegyedben lévő Mercedes irógépgyárba tegnap ebéd idején alarcos banditák nyomultak be, akik a jelenlévő egyetlen gépirókaszszonyt le-tűrték, majd feltörték a pénzeszekrényt, amelyből az összes pénz és értékpapirokat elvitték. A rablók a helyiség buto-rait benzinnel öntötték le, felgyújtották és aztán eltűntek. A lángok okozta hő-ségben a gépirókaszszonyt magához tért és kimenekítve, fellármázta a házat. Tű-zoltók vonultak ki, akik a tüzet eloltot-ták. A kár így is jelentékeny. A rend-őrség megindította a nyomozást a rablók kézrekerítésére.

Most az ideje
hogy boldogulásához a lépést megtegye.
Január 18-án kezdődik a csehszlovák oszt. sorsjáték
I. oszt. húzása, miért is rendeljen azonnal egy sorsjegyet a szerencséséről közismert Ungár bankháznál, Kossice (Kassa) Malom-utca 20. A sorsjegyek árai: 1/1 80 kor, 400 lei, 1/2 40 kor, 200 lei, 1/4 20 kor, 100 lei, 1/8 10 kor, 50 lei. — Prospektus-sal és felvilágosítással szívesen szolgál nevezett bankház. — Diszkrét szétküldés. Kuláns kiszolgálás. Ügynökök és elárusítók felvetetnek

Újból megnyit a Reg. Ferd. 39. alatt az újonnan épült házban mo-dernül berendezve az **אָרטוּ קאַפּ**

Butorok
és mindenféle háztartási cikkek sürgősen eladó. Bocskai-utca 5. Óvár.

Kavarodás a magyar főváros egyik bizottságában a Talboth ügy körül. Budapestről jelentik: A székesfőváros világitási bizottságában tegnap Buzáth al-polgármester heves vitába keveredett Si-manek műegyetemi tanárral, aki azt állította, hogy a székesfőváros az oka annak, hogy a Talboth-féle villamosági központ építkezéseinek ügye olyan soká húzódik. Buzáth a főváros nevében a legerélyesebben utasította vissza a védat, kijelentve, hogy a kormány szakértőivel szemben csak a saját szakértőit fogadja el kompetenseknek.

— Orvosi hír. Dr. Hamburg József szemorvos rendelkezése külföldi tanulmányut miatt január 20-ig szünetel.

— Farkasokra és vaddisznókra vadászni a Riverán. Savonából jelentik: A szokatlan hideg miatt, mely még a Rivera vidékén is abnormis méreteket öltött, a francia tengerpart hegyiből farkas- és vaddisznó-csordák özönlének le, melyekre a környékbel-lakosság hatalmas vadászatonak rendez.

Legelegánsabb a
Wimpassing
hő- és sárcipő

— Megszarolta és faképnél hagyta társnőjét egy Nizzában lakó román szélhámos. Párisból jelentik: Aldina Mosecu Párisban élő gazdag román nő férjétől való elválása után Nizzába költözött, ahol testvérbátyjánál, Jacques Mosesunál lakott. Itt a szép fiatal asszony megismerkedett egy Prapoveanu nevű honfitársával, akit hosszu udvarlása után megszeretett. Prapoveanu rá-vette kedvesét, hogy értékeit, kb. egy millió értékű ékszerét eladja és utazzanak haza Bucurestibe, ahol házasságot fognak kötni. Az asszony teljesítette Prapoveanu kérését és vőlegényének átadta az ékszerekért járó egy-millió frankot. Mikor azonban az asszony az állomásra ment, hogy a megbeszélit időpont-ban találkozzon vőlegényével, a férfi, magával vitte Mosescu Aldina csomagjait is, megszökött. A meglopott asszony megindította az eljárást a lelkiismeretlen házasságsszédelgő ellen.

* Szesszindikátusi lerakati szerző-dés új hivatalos szövege (Monitorul Oficial 212/1927) magyarul dr. Mandel fordító Irodájában, Str. Ratiu 3.

Veszek házakat Németországban,
főleg Berlinben „Schwarzkauf“ meg-támadással st Mór Rimoczi, szállítási vállalat, Cluj pályaudvarral szemben.
Tel.: 864. Sürgőyezim: „Probrute“.

Boldog új évet kíván
kedves vevőinek a

Carmen kalapszalon
(Calea Victoriei 4. sz.) Újévtől kezdve filo-és nyul-sörkalapokat 150 lei, bársony medeleket 200 lei leszállított árban vehetnek régi vevőim

Viktoria
(Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF)
butorraktár
Cal. Reg. Ferdinand 40. sz. alól átköltözött Str. Reg. Maria 9 sz.
alá saját házába. Az átköltözéssel kapso-latosan az összes raktáron levő áruk mé-lyen leszállított áron szerzethetők be.
7-39 Telefon 7-39

NÓTA bodega és restaurant

Piüschkabátok gőzölése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb Czink-nél, Cluj

versenyen kívüli áron
óriási választékban.
Köszörülés, nikkelezés
kifogástalanul és olcsón.
Kun Mátás fia Cluj, Cal. Victoriei No. 2.

Közgazdaság

A budapesti román kereskedelmi attasé szerint az exporthitelbiztosítást csak a fejlett ipari államokban lehet megvalósítani

Angliában az állam nem vállal garanciát az Oroszországba exportált árukért

(Cluj-Kolozsvár, dec. 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyik legutóbbi számunkban részletesen foglalkoztunk a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarának az Uj Kelet iniciatívájára indított azon akciójával, hogy a kelet felé élénkülő romániai árukivitel fejlesztése érdekében nálunk is vezessék be az exporthitelbiztosítás intézményét, amely Európa legfontosabb exportállamaiban a legjobb eredményekkel járt. A kérdés alapos megismerésére a kamara információt kért Románia külföldi kereskedelmi attaséitól, akiknek válasza körül a német, francia és olasz kereskedelmi attasék jelentését az Uj Kelet már ismertette. De hasonló érdeklődésre tarthat számot az érdekelt körökben a prágai, budapesti és londoni román kereskedelmi attasék válasza, amelyet az alábbiakban ismertetünk.

A prágai román kereskedelmi attasé megküldte az ottani Kreditversicherungsinstitut üzleti szabályzatát és az intézmény napszerűsítésére szolgáló tájékoztatót. Csehszlovákiában a belföldi áruhitelket is be lehet biztosítani, ahol a biztosító fél 25 százalékos rizikót vállal. Exporthitelbiztosításnál a fél rizikója magasabb (33 1/3%) és a hitelezés bizonytalanságával van arányban. Az exportcég vagy csak egyetlen vevőjére, vagy minden exportüzletére köthet hitelbiztosítást, ami a szokásosabb is, mert hosszabb lejáratú (3-5 év). A kaotok likvidálása az egyéni hitelbiztosításnál a két konstataciósakor, a panszálbiztosításnál minden év végén történik. A biztosítási díj a hitel összegétől, a hitelezett cég vevőkreinek bonitásától és attól függ, hogy milyen országra szól a biztosítás. A kártalanítás összege körülbelül négyszerese a befizetendő biztosítási díjnak.

A budapesti román kereskedelmi attasé közlése szerint Magyarországon még nincs intézményes exporthitelbiztosítás, minthogy azt csak a nagy piacokkal rendelkező, iparilag terjeszkedő államok tudják megvalósítani.

Magyarországon ezidőig csak a fuvardíjak hitelezésével foglalkozó intézmény van, amelyet a vámdíjakra is ki akarnak terjeszteni. A kereskedelem megkönnyítésére szolgálnak még a vasuti szabadraktárak, amelyek Ausztriában is kintinően beváltak.

A londoni román kereskedelmi attasé által beküldött prospektus szerint Angliában is államilag van intézményesítve az exporthitelbiztosítás. Az állam 75 százalékos garanciát vállal, még pedig rendszerint váltóforgatás formájában kedvező leszámítási feltételek mellett. Néha garancialeveleket is kibocsát a kincstár. Az általános feltételek tekintetében, ami általában jellemző az angol törvényhozásra, nincsenek sztereotip rendelkezések, hanem széleskörű diszkrécionális jog birtokában az „Export Credits Guarantee” esetenként bírálja el az egyes ügyleteket. Ez az intézmény nemcsak rövidlejáratú biztosításokkal foglalkozik, hanem öt évig terjedő hitelek is engedélyez olyan exportörök részére, akik hosszulejáratú hitelek nélkül nem tudnak külföldön boldogulni. Oroszországba, Indiába, Ceylonba, Straits Settlementsbe és Kinába szóló áruexportra Angliában nem lehet hitelbiztosítást kötni.

Utólag is be lehet jelenteni az adócsökkentési igényeket. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt a pénzügyminisztériumban Bratianu Vintila miniszterelnök és Simionescu államtitkár megbeszélést folytattak az adóügyi összeírások ellenőrzésével megbízott megfigyelőkkel. Az ellenőrző megfigyelők részletes jelentést tettek az összeírás lefolyásáról és bejelentették a bizottságok által engedélyezett adócsökkentéseket. Bratianu Vintila megelégedéssel vette tudomásul a jelentést, amelynek során a megfigyelők felhívták a miniszterelnök figyelmét arra, hogy igen sok községben az illetékes községi hatóság nem csinált kollektív adóvallomást és így nem lehetett a levonásba helyezendő családi terheket megállapítani. Ezekre a köz-

ségekre vonatkozó... zlet elhatározta, hogy a csanak... címén járó adócsökkentést a januárban esedékes évi adóvallomásokra kell rávezetni. Az értekezlet ezután azoknak a városi adózóknak az ügyével foglalkozott, akik nem tettek vallomást, vagy pedig a bevallási ívekben nem tüntették fel jelzőlog-terheiket. Ezekre vonatkozólag is megengedte a bizottság, hogy a jelzőlog-terheket a januári adóvallomásokban tüntessék fel és egy pénzügyminiszteri rendelet utasítani fogja majd az adóhivető-biztosítást, hogy ezeket a pótlólag történt adócsökkentési indokokat figyelembe vegyék.

Nagyvárad félfélvél meghosszabbította a Dacia-Romanával ingatlanaira kötött biztosítását. Nagyváradról jelentik: Tegnap tartotta a város állandó választmánya ebben az esztendőben utolsó ülését dr. Egry Gergely polgármester elnöklétével. Az ülés egyik legfontosabb napirendi pontja a város ingatlanainak és ingóságainak biztosítása volt. Popa Mihály, a gazdasági ügyosztály főnöke ismertette az ügyet, amely szerint a biztosítás, amely a Dacia-Romanával állott fent, dec. 31-én lejár és hogy a város vagyona egy pillanatra se legyen biztosítatlanul, újból ajánlatot kért a régi társaságtól. A Dacia-Romana a városnak mintegy 130 millió vagyonát évi 230 ezer lej díjtétellel hajlandó hat évre ismét biztosítani. Az előadó jelentéséhez dr. Simona György, dr. Erdélyi Széver és dr. Soós István szóltak hozzá, akik azt ajánlották, hogy a város a többi biztosító társaságtól is kérjen ajánlatot. Végül is úgy határoztak, hogy a Dacia-Romanával hat hónapra megújítják a biztosítást és ez alatt az idő alatt versenytárgyalást irnak ki és ajánlatlétre szólítják fel az összes biztosítótársaságokat.

Az új Ford kocsi után új Chevrolet-autók kerülnek a piacra. Detroiti jelentés szerint Knudsen, a General Motors Co. elnöke úgy nyilatkozott, hogy a Chevrolet Co. január 1-én egy új modellt fog forgalomba hozni, amelynek készítését december 12-én kezdték meg. Tudvalevő, hogy a Chevrolet kocsi konkurenciája miatt határozta el magát Ford üzemeinek reorganizálására és az új modell elkészítésére. A Chevrolet Co. nem sokáig maradt adósa Fordnak az új modell elkészítésével, amelynek az ára legalább is olyan szencziós lesz, mint Ford legújabb fizetési feltételei.

Kénsav, sósav, salétromsav
stb. savak állandóan raktáron
Cserő B., Arad, P. A. Jancu 22.

FOCUS
tűzifavállalat
előnyösen ismert tűzifaberzési forrás, Cluj
Str. Gheorghu Enescu 3.
Tel. 4-88 (volt Gyufagyár-u.) Tel. 4-88

Eltűnt egy fiatal 17 éves leány
arcáról a csunya éktelen széplő, májfolt ránc és bibircs, mitán a Dr. Biró féle Havasi gyopár Krémet, szappant és mosdó rizet használta. Kapható minden gyógyszerertárban, drogeriában

No. 2252-1927.
Publicație de licitație
„Albina” Intrepozite și Societate Comercială Anonimă va vinde în baza art. 306. Cod. Com. în detrimentul unui debitor tardiv, prin licitație publică în localul său Cluj, Piața Gărei No. 1, la 4 Ianuarie 1928 ora 4 pm. articole de modă bărbătești în valoare de Lei 157.620— însă și sub acest preț.
Garantje: 10% din valoare. Cumpărătorul va avea să achite imediat prețul de vânzare, plus 2% impozit proporțional.
Cluj, 29 Decembrie, 1927.

Dr. Ioan Comsa
notar public

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztálysorsjáték bőven alkalmat nyújt Önnek erre!
Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben

10 millió lei

- = 2 millió Kc
- 2 jutalomdíj á 3 1/2 millió lei = 700.000— Kc
- 2 nyeresemény á 1 1/2 millió lei = 300.000— Kc
- 2 nyeresemény á 1 millió lei = 200.000— Kc
- 1 nyeresemény á 1/2 millió lei = 100.000— Kc

és sok nyeresemény á 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lei, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc stb.
Összesen 115.000 nyeresemény
285 millió lei = 57 millió Kc
összértékben.

Minden egyes nyereseménykézpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve. Minden második sorsjegy nyer!
Az I. oszt. húzása 1928. január 18-án.

Rendeljen azonnal az általánosan ismert
FORTUNA Bankháznál, Bratislava

Megrendelő lap. Borítékban küldendő:
FORTUNA BANKHÁZNAK
Bratislava, Csehszlovákia
Küldjön I. oszt. húzáshoz:
... 1/4 sorsjegy á 400— lei, ... 1/2 á 200 lei,
... 1/4 á 100— lei.
Az összeget Önnek a sorsjegy vétele után vagy postautólevélben vagy pénzeslevélben átutalom
Név: .....
Hely: .....
Utca, ut: .....
H

A cluji
TACAMUL
ezüstáru gyárban
készült minden darab evőeszköz és dísz-
tárgy ezen gyárjellel van ellátva
Telefon Sürgőnycim: „Tacamul”
4-82.
800-as finomságt!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Vízonteladókknak: „TACAMUL” Értéktárgygyár, Cluj,
Strada N. Jorga 11/A

Prok
ási cikkek sürgősen
utca 5. Óvár.

gyar főváros egyik
falboth ügy körül.
A székesfőváros vi-
tegnap Buzáth al-
tába keveredett Si-
anárral, aki azt álli-
város az oka annak,
villamossági központ
lyan soká húzódik.
ében a legerélyeseb-
a védat, kijelentve,
zakértőivel szemben
fogadja el kompe-

r. Hamburg József
öldi tanulmányut miatt

vaddisznókra va-
Savonából jelentik:
mely még a Rivera
reketek öltött, a fran-
farkas- és vaddisznó-
elyekre a környékb-
zatokat rendez.

assing
árcipó

s faképnél hagyta
ában lakó román
jelentik: Aldina Mo-
ag román nő férjétől
szába költözött, ahol
s Mosesucunál lakott.
y megismerkedett egy
ársával, akit hosszú
etett. Prapoveanu rá-
tékeit, kb. egy millió
és utazának háza
sságot fognak kötni.
Prapoveanu kérését és
ékszerekért járó egy-
azonban az asszony az
a megszélt időpont-
yével, a férfit, magával
magjait is, megszökött.
eguidította az eljárás
ágszédélgő ellen.

si lerakati szerző-
ge (Monitorul Oficial
r. Mandel fordító Iro-

Németországban,
hwarzkauf” meg-
Rimoczi, szállítási
udvarral szemben.
ezim: „Probrute”.

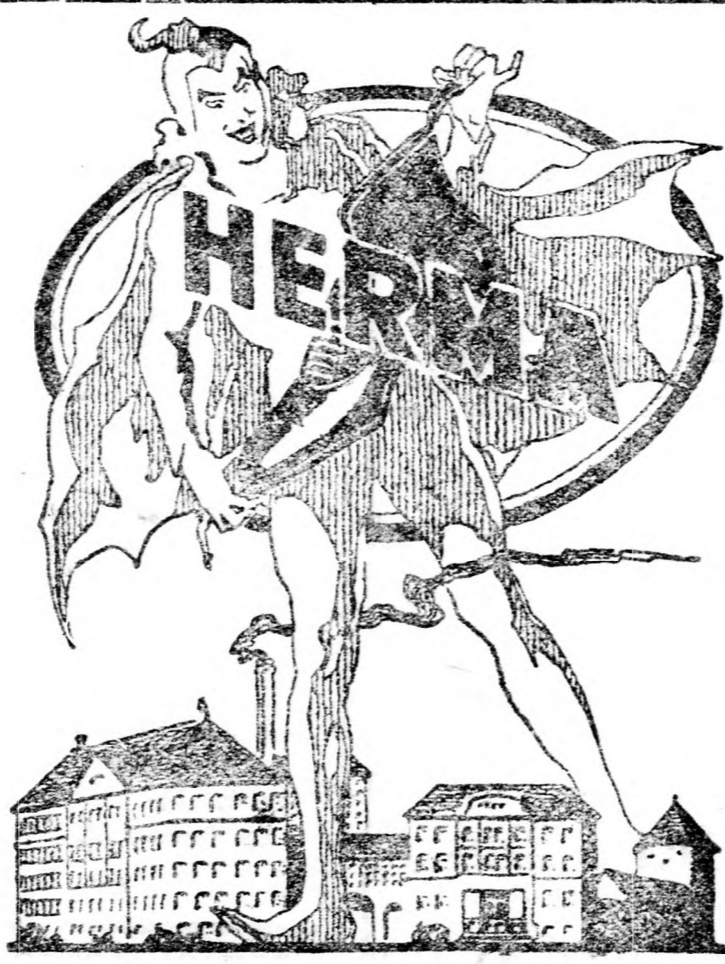
vet kíván

alapszalon
Ujévtől kezdve file- és
el, bársony medeleket
vehetnek régi vevőim

oria
HER RUDOLF)
aktár
nd 40. sz. alól
eg. Maria 9 sz.
költözéssel kapso-
ron levő áruk mé-
szerezhetők be.
on 7-39

bodega és
restaurant

nél, Cluj

Első Nagyszabeni Cipőgyár Rt.

SPORT

Január 25—29-én Stockholmban tartják meg a ping-pong világbajnoki versenyeket. Stockholmból jelentik: Az 1928. évi ping-pong világbajnokságokat január 25—29-ike között Stockholmban rendezik meg. A versenyekre eddig tizenkét nemzet nevezett be, köztük Magyarország is, mely, mint ismeretes, a múlt évi — első ízben hiútt világbajnokságok minden számában győzött. A stockholmi versenyek programja egy új számmal, a női páros játékkal bővült azon megszorítással azonban, hogy a két hölgyjátékos csak egy nemzet tagja lehet. Magyarország a bajnoki versenyekre a következő játékosokat nevezte be: Jacobi dr., Mechlovits, Pécsi dr., Glanz, Bellák, Mednyánszky Mária és Sipos Annus. Itt említjük meg, hogy a nagyváradi AC ping-pongszakosztálya pár héttel ezelőtt arra kérte a bukaresti központot, hogy engedjen részére válogatómérkőzések rendezését és ez esetben egy-két játékos olimpiai kiküldetésének költségéhez hozzájárulna. A központ az ajánlatot elutasította és ezzel meg is felelt a romániai játékosok kiküldetésének kérdésére.

Az olimpiai zászlót a NOB a következőképpen módosította: fehér mezőnyben öt egymásbafonódó színes gyűrű, melyek közül a kék Európát, a sárga Ázsiát, a fekete Afrikát, a zöld Ausztráliát és a vörös Amerikát jelenti. Amszterdamiól kezdve ez a módosított zászló lesz a modern olimpiai játékok jelképe.

A legutóbbi angol ligamérkőzések eredményei: Az angol ligában hétfőn fejezték be az őszi fordulót, kedden pedig megkezdtek a tavaszi fordulót. Eredmények: Hétfőn: Birmingham—Sunderland 1:1, Bolton Wanderers—Tottenham Hotspurs 4:1, Bury—Portsmouth 4:0, Derby County—Aston Villa 5:0, Everton—Cardiff City 2:1, Huddersfield—The Wednesday 1:0, Leicester City—Burnley 5:0, Manchester United—Blackburn Rovers 1:1, Middlesbrough—Newcastle United 6:2, Sheffield United—Westham United 0:3. Kedden: Aston Villa—Derby County 0:1, Burnley—Leicester City 5:1, Cardiff City—Everton 2:0, Liverpool—Arsenal 0:2, Newcastle United—Middlesbrough 3:3.

Holland uszó nyerte a Szajna átúszását, Párisból jelentik: A hagyományos Szajna átúszást ez évben Bos (Hollandia) nyerte. 2. Bousuiss (Franciaország), 3. Maloubias (Franciaország). A győztes ideje 2 perc 15 mp. A 18 induló meg sem érezte a víz 10°-os vizet és mind beérkezett. Tuvaly és tavaly előtt magyar versenyző, Vajda László nyerte a párisi versenyt.

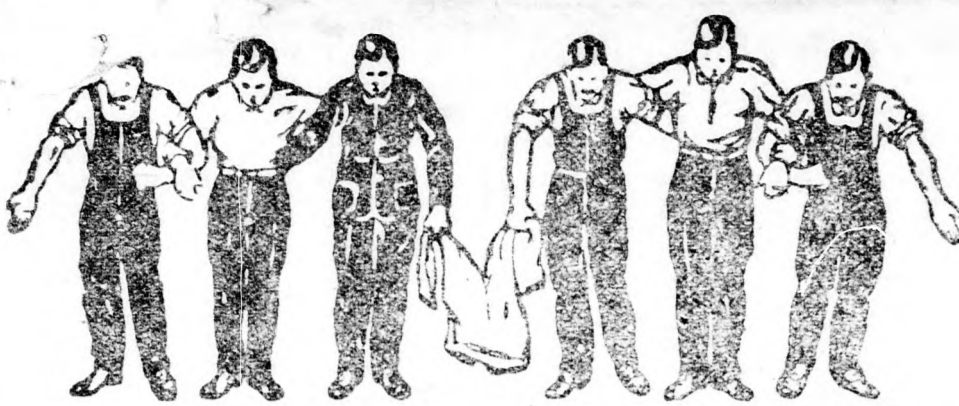
A török válogatott csapát az olimpiász után hazatérőben Romániában is fog játszani egy mérkőzést. Az FSSR a mérkőzésre vonatkozólag már meg is egyezett a török szövetséggel.

Romániai rendszer, mely Magyarországon is bevált. Ismeretes, hogy az FSSR szeptember 1-től kezdve a futballjátékosok részére arcképes igazolványokat írt elő és arra kötelezte a mérkőzést vezető bírót, hogy a játékosokat arcképes igazolványaik alapján a pályán igazoltassák. Ezt a rendszert most az MLSz is átvette és január 1-től kezdve a magyar bírók is a pályán fogják igazolni a játékosokat.

Szörme mikádó Lei 4000
Átmeneti kabátok
Börkabátok

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-
áruháza Főter 14.

Remington modell 92 és
PORTABLE
a világ legjobb írógépei. Révész Ernő,
Targu-Mures. Kérjen ajánlatot

Ma nem huzunk, ma mi'is boldog új évet kívánunk.
FIBRA RT. ORADEA

Színház és Művészet

A Román Opera műsora

Vasárnap, jan. 1-én d. n.: Eugen Anyegin.
Hétfő, jan. 2-án: Pillangókisasszony. Jovita Fuentes. Japán énekesnő vendégjátékával.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap 8-kor: Csókos asszony. (Olcsó helyekkel. Kolbayval, Mendével, Lászlóval, Ihással. Sorozatszám: 165.)
Vasárnap 6-kor: A Sylvesteri kabaré megismétlése. (Tréfák, magánzámok, táncok, énekek Stolz Hilda vendégjátékával. Vigjátékok: Dr. Othello, Váloper, Buczóné leánykérésben. Tíz eleven újví malac kísorsolása a közönség körében. Sorozatszám: 166.)
Vasárnap, háromnegyed 9-kor: Mesék az írógepről (Operettejüdság, Bérletszinetben. Sorozat 167.)
Hétfő: Gerolsteini Nagyhercegnő (Kolbay, Mendé, László, Ihász, Napibérlét 24 szám A. Sorozatszám 168.)
Kedd: Sylvesteri kabaré megismétlése (Teljes sylvesteri műsor. Charleston táncverseny. 19 drb malac kísorsolása. Rendes helyárak. Napibérlét 24 szám B. Sorozat 169.)
Szerda: Mesék az írógepről (Operette. Bérletszinet. Sorozat 170.)
Csütörtök: Nincs előadás.
Péntek d. n. 5-kor: Mágnás Miska (Operette-repriz, új szerepvezetéssel, Mendé Klári, László, Ihász, Olcsó helyárak. Sorozatszám 171.)

Péntek este fél 9-kor: Cirkuszhercegnő. (Kolbay Hdikó, László, Ihász. Napibérlét 24. szám C. Sorozatszám 172.)
Szombat: Traviata (Operaelőadás. Lévy I., Sugár Frigyes, Bretán vendégjátékával. Premierbérlet 23 sz. Sorozat 173.)
Vasárnap fél 3-kor: Borcsa Amerikában. (Olcsó helyárak. Sorozat 174.)
Vasárnap fél 6-kor: Mesék az írógepről (Sorozat 175.)
Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Fraskita. (Karácsonyi H, László, Ihász fellépésével. Bérletszinet. Sorozat 176.)
Hétfő: A Mers-e Mary operette-revü előkészületei miatt nincs előadás!
Kedd és következő napokon: Mers-e Mary?

A színházi iroda hírei

Fontos értesítés. A Select és Uránia mozgóik igazgatósága siet közölni Kolozsvár nagyérdemű közönségével azt az öröndetes hírt, hogy hosszas tárgyalások után óriási, áldozatokkal sikerült lekötnie az összes nagy filmek kizárólagossági jogát, amelyek jelenleg a filmvilág piacán léteznek. Januártól kezdődőleg sorra kerülnek bemutatásra ezek a filmek, mindkét mozgóban és nem kételkedünk, hogy a kolozsvári közönség méltányolni fogja tudni azokat az erőfeszítéseket, amelyeket igényeinek tökéletes kielégítése végett teszünk. Egy mozgóigény szerény ára ellenében egymásután csodálhatja meg a közönség a világ legnagyobb színészeinek és rendezőinek remekműveit, amelyeket a világ legkiválóbb amerikai és európai gyá-

rak állítottak elő. Januárban fognak menni a következő filmek: Ben Hur Ramon Novarova, a Fekete kalóz Douglas Fairbanks-el, a Tűz Charles Vanellel s M-xu diannal a Selectben. Az Urániában Harry Liedtke legutóbbi két nagy sikere a Regine és a Herceg és bandita. Ugyanott fog menni Goetzke nagy filmje, Luciano Albertini (Samson) és Patt és Pattachon legújabb szenzációja, a Pelikánok királya. Februárban fog menni a Szerellem éjszakája, Bánky Vilma és Ronald Colman filmje, Az akasztott ember éjszakája és Az ördög husa, a híres John Gilberttel. Harry Liedtke és Patt és Pattachon, továbbá Mosjoukine nagy filmje, a Lyon Lea, végül a Robinson Crusoe, ez a monumentális világhírű alakítás stb. stb. Amikor ezt a nagyérdemű közönség tudomására hozzuk, újabb bizonyoságot akarunk tenni arról, hogy miként a múltban, a jövőben is meg akarjuk érdemelni a közönség támogatását. Csak a közönség támogatásának mértékétől függ, hogy az erőfeszítéseinket siker koronázza és Kolozsvár a kinematográfia tekintetében is nagyra fejlődjön. Boldog új esztendő és szép és új filmeket kívánunk.

Kabaré, Charleston-verseny, malac-sorsolás A szilveszteri kabaré-előadás teljes műsorát, a kis vigjátékok tréfák, magánzámok előadását, valamint a Charleston-versenyt s a malac-sorsolást megismétlik vasárnap, újév napján 6 órakor és a jövő kedden este. A Charleston-verseny értékes és gyönyörű díjai a Fischer tüvegáruházból valók.

A Carmen mozgó műsora

Jan. 1-én, vasárnap d. e. 11 órai kezdettel **Matiné.** Rendkívül mulatózó vigjátékosorozat. Fellépnek **Fatty, Seff, Chaplin** és **Max Sennet.** Mérésélt helyárak. Monopol Dorian-film.

Apróhirdetések

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség leveleket csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150.

Figyelje cégemet. Saját érdekemben ne tévessze össze!

Szállított állandóan higiénikusan kezelt és frissen olvasztott **libazsír, libabőr** és **fűstöltésűt** a legolcsóbb napi árak mellett. — **FRIEDMANN M.** Liceul Real 1.

Bánátban

képviselőileg vagy alkalmilag évtizedek óta árut elhelyez **Schattelles Ügynökség,** Lugoj, Telefon 16.

Két helyiség műhelynek vagy lakásnak kiadó. Str. Paris 34.

Keresek oly üzemet, amely „Stanz” utján elkészítendő tömgegyek gyártására vállalkozik. — Megkeresést „Stanz” alatt a kiadóba kérek.

Pászkasító gépek (dagasztó, nyújtó, vágógép) és egy 5 HP. villanymotor — mind jókárban — eladó az aradi neolog zsidó hitközségnek.

Butor

legolcsóbban beszereshető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Staniol, aetherikus olajok

állandóan kaphatók **CSERŐ B., Arad, Pista** A. Jancu 22.

Mielőtt **közimunka** szükségletét beszerezni igyeckszik, tekintse meg **E. ROSENZWEIG** [Strada Regina Maria

gazdagon felszerelt közimunka üzletét, Gobelin, Kelm, Mozaik, Perzsa stb. ugyanint festett más közimunkák a hozzávaló anyagokkal, ugyanint hárások, selymek és más fonalak legdusabb választékban, feltűnő olcsó műtermekben árban kaphatók. **Mellfűző** a legújabb csipő- és hasfűzők, melltartók, gummi hasfűzők, orvosi rendeltetűre is a legújanyosabb áron készítettnek.

Engro vételnél megfelelő kedvezményt adok. **Vendéki rendeléseket** forduló postával intézek el. **Kérjen ajánlatot!**

Dr. Hankó Vilmos, a chemia professora, a m. t. akadémia tagja hivatalos bizonylata szerint a

Matild forrás vize

a legtisztább és legértékesebb lugos savanyuvíz.

Ható alkotrészei közül natriumbicarbonát és szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (giesshübli, radcini, preblau, krondorfi, répáti, luhi, Margit) vizeké. — Ritka, nagy, szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez, gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotrésze. — Borral keverve kellemes ízű, gyöngyöző italt ad és nem változtatja a bor színét sem. — Minőségi állandósága egyetlen és felülmulthatatlan. — Kezelése, palackozása és dugaszolása szigorúan higiénikus, célszerű és kifogástalan. Kapható az összes drogériákban, fűszer- és csemegeüzletekben, bodegákban, vendéglőkben és kávéházakban.

Forráskezelőség: G. FLEISCHER, Brassó
Vezérképviselőt és raktár:
Kolozsvár, Str. Radu 4. (Óvár, v. Boeskay-u.)
Telefon 11-01.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat E.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u. 10.

A sors az er
árad. Ekeken a kiveteles, eg dor, egy Napol reti az elemen a felfoghatlatos.

Néha azonba
lomben. külö zömbös karjaib ezek a világtó pillanatai — a pillanatra egés hull. Ilyenkor lősség viharátó játéka keveri múlték, mint h remegve enged eléjük hajított röpiti fel olyik ezzel együtt m csak egy pillan nek; aki ezt a p másodsor a so kegyében.

A bécsi kong
intrikái és mar durrogó ágyugol — Napoleon, a elbai ketrecéből, újabb staféták: királyt, a csapat pártolnak át hozz Toulleraikban, h év emberlődős karmok ragadtak imént még mara miniszterek; tüst rosa, egy osztrák. lanak föl, hogy még egyszer, de elsöpörjék. Sohas tum Európa csász többek, mint az e órájában. Eszaki Franciaország el ra egy porosz ha ségül, Blücher ve nál Schwarzenber talakul Németors telnek lassan és dek.

Napoleon a gon
látja a halálos tudja, hogy nincs regek egybegyüln őket, egyenkent k kon, az angolokot előtt még egyesül császársága puszt kell, különben az zójában felébredne kell lennie akkor nasok megerősöd szövetkeznek, miel formátalan Fouch vel, Talleyranddal gőt az általó ideg nálya a hadsereg sül, egy, cayeillen lengsere törnie. M minden óra vesze a csörömpölő kock csatátere, Belgium 15-én hajnali három Napoleon nagy és mádiájának élei a kán már Lignyél len rontanak és vi roszlan mancsának tenetes ugyan, de de nem megsemm sereg Brüsszel irár

Napoleon most m
lincton ellen gyűr még csak lélegzet minden nap erősö lőnek s a hátamög zett, nyugtalan fra megmámosodjék a lézes kozmától. Mé regéval a Quatre Br mére vonul ahol a előlővezetű ellenfél Napoleon dispozióir

Az Uj Kelet újévi melléklete

A világtörténelmi pillanat Waterloo felett

Írta: Stefan Zweig

Fordította: Gaál Gábor

A sors az erőszakos és a hatalmas fel...

Néha azonban, nagy ritkán a történe...

GROUCHY.

A bécsi kongresszus táncai, edelgésai...

Napoleon a gondolat egy iramában át...

rültekintőbbek, katonai parancsai soha...

Ennek az üldöző hadtestnek vezérle...

Hogy Grouchy nem hős és nem strata...

Junius 17-én délelőtt 11 órakor, egy...

Vonakodva veszi át a marsall a par...

Szakadó esőben vesz bucsút Grouchy...

A CAILLOU ÉJSZAKA.

Az északi, eső szakad szakadatlan...

Wellington felveszi-e a harcot, Grouc...

Reggel öt óra körül — az eső már me...

A WATERLOOI REGGEL.

Reggeli kilenc óra. A csapatok azonb...

A husz napoleoni esztendő egyetlen...

Tizenegyötől egy óráig rohamozzák...

a győzelem, aki előbb kap erősítést, Wel...

GROUCHY A TEVUTON.

Grouchy, aki öntudatlanul Napoleon s...

Am hirdelen, ép akkor, amikor a mar...

Ekkor az utolsó kísérletet teszi Gerar...

VILÁGTÖRTÉNELEM EGY PIL-

Egy pillanatig mérlegel Grouchy és ez...

Ezért Grouchy energikusan leinti Ger...

Igy menetelnek tovább, Gerard és Van...

anuárban fognak menni Ben Hur Ramon Nö...

mozgó műsora

ap d. e. 11 órai kez...

rdetések

gy szó 5 lej, vastagab...

remet. Saját érdeké...

ne tévessze össze!

ban

alkalmilag évtizedek...

Ha Szigetre utazik...

HUNWALD

Új tr. Vlahuta (v. Bolyai-n.) 3. Tele147.

Üvegesiszolda és tük...

erikus olajok

ERŐ B., Arad, Piata...

állott, lelépett. Vette kis padkáját és kiváztatta.

Nem akart tanuja lenni az itélkezésnek.

A máglya készen állott, aminthogy az ítéletet is elkészítve hozták ide. A nagy tér egyik csücskében állott a farkas, körötte rözse. Három lépcső vezetett a máglya két ellentétes oldalán, külön Leá és külön Élia számára, fel a vesztőhelyre, a két cölöphöz. Dermesztő és félelmetes volt, amint a hűs februári szél kigyójtátekot játszott a cölöpök közt. De a tömeg véres ösztöneit megbizsergette a bizarr látvány. Voltak, akik ajkukat harandálták a közeli életmenny perverz örömeiben. Voltak, akik lejtették a szemüket, hogy véres fantáziáikat már előre is felcsigázzák, sokan megkötözték, amikor agyukba vágott a tűzhalál gondolata és derűtelenségükben a szélben elcsúszó leány sikolya futott végig.

Reszkettek, de azért nem akartak szabadulni ettől a fájdalomtól; ki tudja, hány századévszázados vadságot hozta tomboló felszínre a máglya. Régen

a népe gladiátorok és fenevadok, az őstetűpétt zsidók szóra állott és csak az öregebbje emlékezett a szülőföldjéről. A máglya felszínéről egy-egy máglyahalálra. Az új generáció már csak a történelemből, különös képzetek rostélyán szerzett tudomást arról az igazságtételről. A franciák bevonulása előestéjén ime, a felzaklatott lelkek martalékaival egy szepőlten zsidó jegyespárt néztek máglyára!

Hátul egymásnak állították őket a máglya két oldalán, a cölöphöz és szemük be volt kötve. Reszkető ajakkal és koppanó szemekkel nézte a tömeg a kötözést, a rözse-rakás zord és szapora munkáját, a bíróságot, amely fészkes börtönörök között állott a bekötött fejű „mártírokkal”. A mártírok pedig mára tartották a három keresztet, nehogy valaki nek eszébe jusson ellágyulni az átkos két zsidó fájaton.

Vége a tapló tüze megfogta a rözset, a szél a fahasábok között megkövályogtatta a lángokat, amelyek immár átcsaptak reccsogó, sitergő, fájón duruzsoló zajjal az egész halomra. A lángok fekete-vörösen nyújtózkodtak és sebes hullámzásuk gyorsan átborította az egész halmot, cölöpöstül, emberestül.

Hiába várták a sikolyt, Élia, amikor a lángok lábát már feketére égették, felémelte a vascölöphöz szorított fejét és léber szavakat hallatott:

— Elohénu!

Ezt a szót tisztán lehetett hallani és a papok közül sokan megtérttek, hogy az isten nevét jelentette.

Az istentelen átkos zsidó fajzat imával ajkán tért a tulvilágra.

A drót, amely Leát a vashoz szorította, megpattant és szerte ugrott. Az égő leány kezei kiszabadultak és még volt ereje letépni a kendőt a szeméről. Megfordult, hogy jegyeséhez lépjen, de a lába képtelen volt vinni őt. Lábai már elégették. Akkor lángtestét odavetette Éliához és átkulcsolta a halódó ifju mellszűkösödött bokáját.

Meg magasra csaptak a lángok, de nemsokára zsémbes karatyolással mind lejjebb szállottak. Korom és pernye és kormas büz széledt el a levegőben.

Éjjel a két fűszös holttestet eltakarították temetőjükben. Erre a temetői bíróság kegyes engedélyt adott.

LEGJOBB A KÖZISMEPT

BÉLDI kézfínomító

Puhít, fehérít, finomít

KAPHATÓ MINDENÜTT. FÓRAKTÁR.

EMKE DROGÉRIA

CLUJ-KOLOZSVAR

Jönni fog

Irta: Gilbert Cohen

Nyugat íróta vad lázzal karmolja, tépi a kényes európai papirost, s a szavak, amelyek a szent csira tűzéből születnek, ime leíródnak.

A gyermekét megjósoló áldott állapokban lévő asszonyról mit is szóljak?

En tudom, hogy Jeruzsálem már ott hordja hervadt lánykában, felfújt hasának ernyedt ráncai között a csodálatos Gyermeket. Ki lesz az Isten, aki születni fog? Még nem látom arcát. De tudom, hogy él s apró lábacskaival türelmetlenül bökdösi szármalmas anyjának nyomorultaktól hemzseggő agyékát.

Egy Gyermek fog születni s fején a világosság sisakja lesz. Mert Izrael nem mondotta még ki utolsó szavát. Izrael eddig csak az Irás betűit mormolta. De az Irás mégis igen könnyű lesz, az eljövendő humusz sulya és az eljövendő jelszavak alatt. S az Irás betűi elmosódnak a szerelmes holnap csodálatos virágerdőjében.

Oh, en megkorbácsoltjaim s ti aranytól megduzzadt testvéreim, miénk az élet! Mert az élet a miénk. Ezeknek az éveknél az agóniája s a gyermeket fogamzó anya sikolya is a miénk. A gyermek el fogja hagyni anyja méhét. Halalja. Üdv Néked.

Ne ijesszen meg téged Anyácskám, Apám, Arám, Fiam az ő fecsegésük,

A barátok

Irta: Hector Chainaye.

Egy utas eltévedve az éjszakában, bekopogott egy szalmafedelű kunyhóba.

„Nyisd ajtód, szolt, reszketek, füst száll fel házadból, nyisd ki, hadd melegedjem meg a tűzhelynél.”

Egy hang válaszolt: „szerencsétlen, folytatd utadat, szalmafedeles kunyhóban hidegebb van mint odakint. Nem láthatsz füstöt, s tűz nincs otthonomban.”

A koldus azonban folytatta: „Nyisd ki, a kegyetlen sötétségben rémek üldöznek, életre törve. Utól fognak érni. Lelkem borzalmak örjítik. Fény világlik ajtód alul nyisd ki, hogy látomásoktól zaklatott szemeim megpöhessenek a lámpa békés fényénél.”

„Álmodozó, szalmafedelű kis kunyhón nincs kivilágítva. Örült képzeleted az, mely fényugarakat gyújt ajtód alá és agyrémekeket rajzol a tiszta égre.”

„Lelketlen! Elpusztulni hagynál hát! A szörnyek közelednek a szelen át. Mégis, hangod azt mutatja, hogy jószívű vagy. Nyiss ajtót, csak benned

szegény szármalmas ravaszáguk. Oh én szerelmeim. A ti végtelenségetek elhallgattatja őket, és szégyenlenni fogják szármalmas kolompjuk zugását.

Hogy hallom, oh, hogy hallom első kiáltásod, tul a ráncos dicsfényt anyaméhen. Fehér paripák elnyargaltak s nevető lantok terebélyes faja nőtt a fal helyére, a fal helyébe, amelyet eddig tetvek leptek el és könnyek árja áztatott.

Az anya fölöslegbe ment s most haldoklik. A gyermek sikongásai tuharogják a haldokló halálhörgését. A fu megnőtt és izmai, mint a briliáns csillognak. Galaad szikláiról lejön az ifju és bevilágítja a földet. Futva jönnek volt szatocsok, ügynököcskék és bankárok, akik most hiába rágesájlják kialudt szivarjukat. S a ragyogó gyermek jéghideg vízbe fűrészi őket és a századok sara alatt jácintruhás hercegek támadnak.

Hogy ragyognak a visszavásároltak...

Oh, be szépek mocsaraid Izrael és felségesek terméketlen mezőid.

Áldott légy ivadékaim Istene. Megáldom a te gonosz jobbot, mely elkergetett bennünket az ígért földjéről, mert nekünk adtad újra a végtelen csókok csókját.

Franciából fordította: Hátszegi Ernő.

És este felé, midőn az árnyék lassan leszáll, erre a hangyabolyra, a sötétben a csodálatos füstök kis tömzsi kemencék torkán, fényes lángoknak tűnnek fel. Fürgébben és szebben törnek elő ragadozó kékes fényben égve. Ilyen a történelem mélyén India hívőinek szent tüze. Valamikor Karthago-ka-puiban így áldozták fel Moloch bronztoltarán az áldozatokat. És most is úgy látszik, mintha szimbolumai volnának egy még borzasztóbb hitnek, ezek a kék lángok és könnyed füstök, melyek kacskaringósan az ég felé szállnak és tűnnek el, mint az elveszett nyomorult és megalázott lelkek, akiket a fájdalom görcei merevítettek meg, hogy eltűnjenek a tér ismeretlenségében, tönjében burkolva, melynek a kegyetlen Isten még szilajabban örül.

Oh hazám, munka hazája, ahol az ember megdolgozván a földet, önmagát emészt fel, az égő küzdelemben és a zöldek gyásza közt a végtelen felfelé szálló csodálatos füstök a te bájos és költészeted!

Fordította:

Dr. Jancsó Elemér

Izsák

BARZILAY ISTVÁN VERSEI

I.

A hegy tövében

A hegy fölött villám cikáz,
tüzére égi ör vigyáz
a csúcsát mossa égi ház
és bennem tüzet gyújt a lán
és iszonyodom, lázadok,
felém nyulnak a lángcsapok,
a hegy ropog és ránkajol,
a vész közeleg, a rém jajong,
fölötte hiúznak fellegek
és rajta ring a ringatag
minden ja emberkart jelent
s a Szellem: tiszta fellegek,
de reng a hegy és hull a vér,
távolodik és visszatér,
élet liheg, halál kacag,
s a felleg győztesen halad,
adó rohan, perc percre hág,
oh, rémes összevisszaság...
Most meghalok? Jaj, nem tudom,
de ég a lán a hegycsúcson
szívet jelent, vagy rőt esőnőt
benn „oh” sóhaj és „jaj” hörgő,
dühöngő bosszu, sárga rém
és szerelmem: szeltesztia fény...

a lángot ó, megáldom én...

II.

Izsák

Hegyek között bolyongó szomju vándor
élet kezében — én vagyok Izsák.
Mert mit sem kaptam régeu holt ajánól,
messze minden nyugalmas hazától
Abrahám kezébe adtam a kezem.

És mindegy nekem, hová vagy hitetlen
Abrahám ösöm, örök Sorsapám:
életem sorsa nyugszik a kezében,
vezess tovább erdőben és hegyekben:
az én szívem csak egyformán dobog...

És mindegy nekem, hogy ott fenn lobog
a Mória hegy máglyájának fénye.
Az élet, hogyha szenvedést hozott,
lelkembe hogyha vágyakat lopott
én csak kacagtam csókokat feléje...

És tudom, hogy egyszer eljön a vége,
ha ott leszek fönn az iszonyu máglyán
bénító csönd lesz s egy sikoly az éjbe:
Izsáknak fröccsen messzire a vére
s lelke ég örökkön Mória lángján...

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszükségeitök beszerzése előtt okvetlen tekintse meg

FISCHER ALBERT

butoráruházát

Cluj, Cal. Reg. F. d. 61

A füstök

Irta: Iules Destrée

Oh hazám, szilaj országa farszto munkának és füstölgő gyáraknak, ahol gyászba borul a zöldek bája, a különleges, csodálatos füstök, a te mosolyaid és álmod!

A végtelen szomorú horizonton, köszénbányák végzetes állványain, kemencék komplikált magas építményei körül, mindenütt az ember soha meg nem szűnő harca szén és vas ellen, az Ipar tragikus küzdelme. Egyedüli fénye a kornak, nagysága és kegyetlensége az ezerformájú hullámzó füst.

Mindentünne az ég felé törnek, változatosan, szeszélyesen, fel a végtelenbe... Vannak teljesen fehérek, szüzesek, könnyedek és hajlékonyak, mint a játzó, futkosó, balga gyermekek. Szaladnak és keringenek egyre eltűnőbben, könnyedén mindig a felhők felé, eltá-

voldva a gyászos szentelepektől. Vannak füstök, mik szívárványszínűek, csodálatos gyorsasággal menekülnek ki a kályhák közül és hamar szétfoszlanak. Mások feketék, mint egy tiszta folyam telve korommal és piszokkal és sokáig látni őket, amint a szél messze, tovább ragadja.

Es napokon midőn a szélvihar mezőidre rázudítja a havas esőt, mily édesek a dalok, miket énekel és mily meszszinek tűnik fel utazások, midőn a ködben eltűnnek. A végtelen szomorú horizonton, midőn az alacsony szürke ég alatt a fák zöldebbnek, a háztetők pirosabbaknak tűnnek fel, a füstnek rejtelmes arca van; elnyomva a vihar által még küzd, harcol, darabokra tépve is. A szilaj vidék mosolyai és életei ők, nélkülök minden siralom völgye volna.

PIL-PUL

Ha sok a bába, elvész a gyerek. Vagy talán nem igaz? Közéletünk sok kiválósága nem hiába keresgéli hetek óta választott buzgalommal, hogy vajjon ki a felelős a rombolásokért, az eredmény az, hogy a fő-fő felelős Cuza professzor is beállott csöndesen a kórust fújni, segíteni keresni — a felelőst. Csahogy ami nem sikerült minisztereknek, képviselőknek, hatóságoknak és újságoknak, sikerült az Cuza professzornak, aki végre meg is találta a felelőst és sebtiben ki is peillengézte a közvelemény előtt.

No nem kell mindjárt rosszra gondolni. Nem kell azt gondolni, hogy könnyű neki, hiszen egyszerűen csak önmagára kell mutatnia. Szó sincs róla, így is történhetett volna, de Cuza professzor nem ilyen egyszerű lélek, jobban mélyére lát a dolgoknak mint mi gyarló emberek és egy proféta bölcsességével meg egy angyal lelki tisztaságával süvöltött ki belőle a vád:

— Weizmann felelős!

— Weizmann felelős — mondja Cuza — mert idejött Romániába provokálni magatartásával a diákokat.

Hát igaz. Weizmann a felelős. Ha Cuza mondja akkor biztosan úgy van. Hiszen mondhatná azt is, hogy ő maga a felelős, mert ő uszít állandóan, hogy a kormány a felelős, mert ő adott engedélyt és pénzt a kongresszusra, hogy Tatarescu a felelős, mert Déváról úgy nézte végig a nagyváradi és kolozsvári eseményeket, mint Néró Róma pusztulását, hogy a karhatalom a felelős, mert vigyázott arra, nehogy a rombolóknak valami bajuk történjen. De ő mindezt nem mondja. Ilyesmit csak a közönséges emberek mondanak. Cuza az elmélyedő bölcs, a tisztánlátó és őszinte politikus azt mondja, hogy Weizmann a felelős.

Nyilván úgy is van. Nyugodjunk bele, hogy Weizmann a felelős és ha nem Weizmann, akkor a biciklisták...

Senkisémet állítja, hogy adót fizetni a legnagyobb gyönyörűségek és a legnagyobb élvezetek közé tartozik. Az emberre kirójják az adót lótfut, izzadverejtékezik csak Isten a megmondhatója honnan, honnan nem összekapirgálja az adót és szalad vele az adóhivatalba. Normális ésszel azt hihetné valaki, hogy ezzel legalább véget értek a szenvedések. Hogy az állam, illetőleg annak apparátusa, attól a pillanattól kezdve hogy az adóra a pénz meg van, kárpodja az adófizető polgárt a sok álmatlan éjszakáért és gyitródásért és a büszkeség arcát mutatja feléje.

És még néhány naiv polgár arra is gondol, hogy az adó, hogy amikor pénzt visz az állam a zsebkönyvébe, ünnepélyes sorban állnak a tisztviselők — akik végtelen mennyiségben ebből a pénzből élnek — a zsebkönyv egy tusra — mely hajbökölések közepette veszik át tőle a pénzt és az adófizető polgár a tisztviselők hajongása közepette úgy távozik, mint valami győzedelmes hadvezér.

Hiszen ilyen csodák is vannak a világon. Igaz, hogy nem Kolozsváron. Anghában az adófizetőket egy levéllel lepte meg az államkincstár képviselője, amelyben felkérte az adófizető polgárokat, hogy az állami adminisztráció egyszerűsítésének kedvéért, — hacsak tehetik, — fizessék ki idejében a jövő évi adó első részletét. Sőt még boldog új évet is kívántak az adófizetőnek.

Nem vicc, egész komolyan boldog új évet kívántak. Ugyanakkor, amikor a kolozsvári adóhivatalban irtózatosan ta-

szigálják, jobbra-balra lökdösi a szegény adófizetőt, aki markában szorongatja az államnak járó pénzt, hatszor gorombáskodnak vele és hatszor leszidják, amíg két napi ácsorgás után megtanulja szegény, melyik asztal elé kell állnia és milyen formalításoknak kell eleget tennie, hogy az ő keserves pénzét az állam elfogadni kegyeskedjék.

Igy is lehet, úgy is lehet. Miért ne kívánjon boldog új évet az angol államkincstár, mikor így jobban jön ki. Mikor úgy gondolkodik, hogy a tehenet jobb okosan megtejni, hogy jövőre is adjon tejeeskét. De miért nem csinál így a kolozsvári adóhivatal is? Miért akarja nemcsak megtejni, hanem mindjárt le is vágni a tehenet?

Hiszen az a kicsi tejeeske jó lesz jövőre is meg azután is...

Vajjon ki olyan okos, hogy meg tudja érteni a szövevényes politika logikáját? Nyilván senki. Mert voltaképpen hogy is áll a helyzet? A liberális párt évenként kereszttul irtó-hadjáratot indított a külföldi tőke ellen, amelynek beözönlését nemzeti katasztrófának bélyegezte meg.

Sikerült is ezzel a gazdasági elgondolással tönkre tenni az országot és elvágni önmaga alatt a fát, úgyhogy a kormány most éppen azon az uton van, hogy lepotyogjon a fa tetejéről.

Nosza gondolt egy nagyot a kormány és fordított egyet a köpönyegen. Az „átkos“ külföldi pénzt mégis jó lesz

Németország függetleníteni akarja Európát Amerika gazdasági hegemoniája alól

A termelés racionalizálása volt ennek a függetlenségi küzdelemnek első lépése

Irta: Havas Imre (Berlin)

Egész Európa közvetlenül érzi még a világháború kihatásait. Az európai közgazdaság még mindig abnormalis körülmények között küzd az elvesztett tengerentúli piacokért és a termelés rendezett feltételeiért. Védművek és az egyes nemzetek antarktikus törekvései állnak a fejlődés útjában és a győző államok szanalása is csak lassu lépétekkel halad előre. Természetes tehát, hogy az infláció és reparációs kötelezettségek alatt összeropant Németországnak emberfeletti munkát kell végzenie gazdasági életének újjáépítése érdekében.

Az összeomlás küzdelmei

A világszerte ismert és becsült német gazdasági szervezőtehetség már eddig is megtette a magát. Az utóbbi négy év az újjáépítés jegyében játszódott le. Az export lassan bár, de állandóan emelkedő tendenciát mutat, a tőkeakkumuláció újra megkezdődött és az életmű a békebelihez közeledik.

Óriási fejlődés 1924 óta. 1923-ban még nyersanyag és élelmiszerhiánnyal küzdött a 60 millió embertől lakott birodalom. A területi veszteség 18 százalékot tett ki, míg a népesség száma csak 10 százalékkal csökkent. Amellett az elvesztett területek épen azok voltak, amelyek a különben is teljesen industrializált országnak a legfontosabb nyersanyagokat adták. A szén-területeknek pld. egyharmadrésze került idegen kezekbe.

A hiányzó nyersanyagokat az ipari termelés üzemeltetése végett okvetlenül pótolni kellett. Az import állandóan nagymennyiségű devizát követelt, amelyet viszont a hatalmasan megerősített ipari kivitel nem tudott előteremteni. A szénhiány, a reparációs szállítások, az állandó devizakrisis vezettek a német valuta összeomlásához. A reparáció által amugy is hatalmasan megingatott államháztartás részére sem volt más mód, mint a bankópréssé igy-bevétele.

beereszteni az országba, ha egyébről nem, azért, hogy a veszélyeztetett pozíciót meg lehessen menteni és kiküldte a maga embereit külföldre, hogy csalogassák be az országba azt a kis idegen pénzt.

A nemzeti parasztpárt — amely éppen arra várt, hogy a kormány mikor potyog le a földre az önmaga alatt elfürészelt ággal együtt — sem volt rest és hasonlóképpen külföldre menesztette a maga embereit, hogy a pénzes embereket lebeszéljék arról a szándékukról, hogy pénzt adjanak a liberális kormányoknak.

Ezért aztán a kormány szörnyen megharagudott a nemzeti parasztpártra. Holott, aki haragszik, annak biztosan nincs igaza. Mert hogy is volna igaza. Hiszen mit tett voltaképpen a nemzeti parasztpárt? Tulajdonképpen semmi egyebet, minthogy meg akarja menteni a kormány pártbecsületét.

A liberális párt legfőbb jelszava a „prim noi insine“ — mindent a magunk erejéből. Ez a mondat volt a párt becsületé és zászlója annyi esztendőn keresztül. Hát illik azt a zászlót gyáván cserben hagyni, csak azért, mert a kormány néhez órákon megy most kereszttul?

Persze, hogy nem illik. Es ha erre illeszkedőképpen nem gondolnak a liberálisok, gondol rá a nemzeti parasztpárt, amely meg akarja menteni a liberálisok részére azt a zászlót, amit ők maguk olyan könnyelműen el akarnak potyogtatni.

Ezért haragszanak a liberálisok, holott voltaképpen hálásoknak kellene lenniök, vagy nem igaz?

Megindul a gyógyulási folyamat

Röviddel a stabilizálás után azonban már kétségkívül látszott, hogy a német közgazdaság nem végleg pusztult el. Már 1924 nyarán a hamlépítéssel haladt előre az ipar újjáépülése. És a berlini amerikai követ az egész világ véleményét fejezte ki akkor, amikor ezt a processzust a „német csodának“ nevezte. Pedig ennek a csodának is, mint minden más csodának, egyszerű magyarázata van.

A „Deutsches Wirtschaftswunder“ magyarázata: „rationalizálás“: A racionált gazdaságpolitika; racionális magángazdasági üzemvezetés, racionalizált termelés.

A kényszerhelyzet már az infláció alatt megmutatta az egyedül helyes utat. Rámutatott arra a biztos felismerésre, hogy a gazdasági újjáépülés csak normális állami gazdaságpolitika, egyensúlyon levő államháztartás és stabil pénzrendszer mellett lehetséges.

Az állam revízió alá vette gazdaságpolitikáját, hogy a lehetőségeket, a keretet megteremtse, amelyben újra normális magángazdaság dolgozhat. A Dawes-tervezet később végleg garantálta a stabil valutát és pénzpiacot.

Leépíteni a termelési költségeket

Ez volt az a keret, amelyben az ipar kereskedelem és bankintézetek az újjáépítést megkezdtek. Minden gonpolkodó ember előtt kétségtelen volt az is, hogy az elvesztett piacok visszaszerzése — amelyek nélkül a reparáció fizetése teljesen elképzelhetetlen, — csak akkor lehetséges, ha a takarékoság elvének általánossá tételével Németország konkurrenciaképes árak mellett termelhet.

Az önköltségi árak leépítése volt az első feladat! Az amugyis alacsony munkabérek tovább leépíteni már nem lehetett. Amerika példája állandóan demonstrálta, hogy a tömegtermelés legfontosabb előfeltétele a konkurrenciaképes belföld. Konkurrenciaképes exporthoz

pedig csak leszállított árak mellett lehet jutni, amelyhez a tömegtermelés szükséges, olyan tömegtermelés, amelynek jelentékeny részét a belföld veszi fel.

A termelési processzust kellett tehát racionalizálni, az energiafogyasztást csökkenteni és az adott munkamennyiség produktivitását a fennálló, sőt emelkedő munkabérek mellett, új munkamethodusok bevezetése mellett, emelni!

Az import fokozatos csökkentése

A földművelés végezte az úttörés munkáját. A mezőgazdasági kémia fejlődése a chilesalétrómot teljesen kiszorította a használatból. A német kémiai ipar már már nem csak a belföldi szükségletet fedezi trágyázóanyagokkal, hanem ki-hitelképes is. A talaj hozadéképessége emelkedett és így az import legfontosabb tétel, a mezőgazdasági termékek behozatala, hatalmasan csökkentek.

Jelentékeny haladást mutat fel a gépekkel való gazdálkodás is. A párhuzamos inflációs hangulat minden gazdát arra kényszerített, hogy a termékért kapott pénzt gépekbe investálja. Gépekbe, mezőgazdasági eszközökbe investálta a német gazda minden tőkéjét. Ez a magyarázata annak a statisztikai kimutatott ténynek, hogy a mezőgazdaság gépesítése csak igen kevésbé maradt Amerika mögött.

Az ipar racionalizálása

Az ipar racionalizálása legelső sorban is az energiafogyasztás redukálásával kezdődött. A megbízható német statisztika szerint 1926-ban a szén termelő-erejének kihasználása 10 százalékkal előnyösebb, mint 1913-ban. Hatalmas megtakarítás ez, oly hatalmas ipari apparátusnál mint a német!

Természetes azonban, hogy a racionalizálás szociális kihatásai kevésbé előnyösek voltak. Hiszen a racionált gazdaság legelső jelensége az ipari túrléksereg, a munkanélküliség növekedése. A vasiparban például a Rajna vidékén 25 százalékos munkásleépítést hozott magával a racionalizálás.

Nem jelentéktelen szerepet játszottak az ipari fellendülésben a kapitalizmus ujjonnan, a békeimél is élénkebben fellendült alakzatai, a kartellek, a trösztök. A kartellek kevésbé, mert ezeknek a tényegéből következik, hogy az árak garantálásával a kevésbé rentabilis üzemek is életképesek teszik. Itt legelőször az eladást lehetett racionalizálni. A tölt ellenben sokkal könnyötlenebb és minden további nélkül kikapasolja a kevésbé kedvező körülmények között, tehát magasabb önköltségi árakkal dolgozó üzem a termelési processzusából.

A kartellek és trösztök hivatása

A nagy nehézipari és kémiai trösztök voltak első kezdeményezői és véghezvivői a racionalizálás munkájának, amely elengedhetetlen feltétele volt a német gazdasági újjáépülésnek. A német gazdaság újjáépülése pedig előfeltétele a Dawes-tervezetnek. Egészséges ipar, konkurrenciaképes árak nélkül nem fizetheti a német állam a reparáció súlyos összegeit, amelyek nélkül Franciaország nem fizetheti angliai, Anglia pedig amerikai adósságait.

A genfi világgazdasági konferencia teljes egészében felismerte az európai kapitalizmus problémáját: Ha Európa az Amerikából való végleges gazdasági függést el akarja kerülni, egy racionális munkáját általánossá kell tenni.

A német ipar szanalása is csak amerikai tőkével és kölcsönökkel volt lehetséges. Legelső sorban is tehát Németországot fenyegeti az Amerikától való gazdasági függőség. Így érthető, hogy a német politika és közgazdaság legelső vezetőférfiai dolgoznak az egyseg európai vánterület megteremtéséért, amely az egyedül lehetséges védekezés Amerika gazdasági elhatárolódása ellen.

Figyelje cégemet. Saját érdekében ne tévessze össze!
Szálitok a minden hírlapokhoz, kézikönyvekhez és füstöltust a legkedvezőbb áron. Srdá
FRIEDMANN

Ra

Ha az európai történelem valaki írni, a bűnlajstroma biggyesztenie távirati irodák röpitettek világhírt, hogy Sio kétszázötvene szabadon, az angol fejlett angol

Az egyetlen ért küzdő szavetség és a szövények idején, hangzik ez a intézménye a mus megdőlte az egész világ vában grasszá angol gyarmat az emberi és minden ellensz nosz hajlamait

A felháboroztató tudata idejének vanna szövények közötteiben ma is az a megmondható intézménye, más alakban, nevezett civilizáció tartó

Virágzik első népkisebbségi melynek hatásának a kisebb-öregből deira emberi jofaikt hírlapoknak e ró miatt nyúljk talik hogy széles leialitás szövénytartók in mozgalom még a rabszolgáskod zebb kézőnkort kiterjeszteni a z főlitt is önkér akórcsak a kö szövénye vagy

A divatos ról ismert form matematika, a európai népek rendkívül mag münclóval ren lott. A lefelé rabszolgáskod ahol a gyarmati ient Kitchner l ténő felkonoz egy olyan nép ráia sokkal m mint az uralk meelőzőleg pe kedelmi társas szervezett Indi amely művellet mai imperialist

Szerte a vilá ben tiltakoztak gyarmati nép most már kezd nemréseiben ké ben tiltakoztak gasónak fenta Közél két Amerikában ve vott egymással rabszolgáskod e tása érdekében ülfonása közb ellensek óvó